

לא מ'י'י' פ'י' מ'ס'...
מ'ס' מ'ל'כ' כ'...
מ'ס' מ'ל'כ' כ'...
מ'ס' מ'ל'כ' כ'...

רבינו הגאון

מ'י'י'י'י'י'י'י'י'י'י'י'י'י'...
מ'י'י'י'י'י'י'י'י'י'י'i'...
מ'י'י'י'י'י'י'i'...
מ'י'י'י'י'i'...

דברי הבל

ד'ב'י' ה'ב'ל' פ'מ'ו'ר' פ'ש'י'מ'א' צ'פ'ר'נ'ו' ת'נ'ן' מ'ו'...
ד'ב'י' ה'ב'ל' פ'מ'ו'ר' פ'ש'י'מ'א' צ'פ'ר'נ'ו' ת'נ'ן' מ'ו'...

כחל

כ'ח'ל' מ'ו'ל'ו'ן' ק'ו'ל'ו'מ'ן' מ'כ'י' ה'א'ו'ת' ט'ו'ו'ה'...
כ'ח'ל' מ'ו'ל'ו'ן' ק'ו'ל'ו'מ'ן' מ'כ'י' ה'א'ו'ת' ט'ו'ו'ה'...

המצניע

א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...
א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...

פרק עשירי

א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...
א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...

שבת

א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...
א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...

שבת

א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...
א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...

שבת

א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...
א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...

שבת

א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...
א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...

שבת

א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...
א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...

שבת

א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...
א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...

שבת

א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...
א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...

שבת

א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...
א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...

שבת

א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...
א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...

שבת

א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...
א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...

שבת

א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...
א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...

שבת

א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...
א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...

שבת

א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...
א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...

שבת

א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...
א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...

שבת

א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...
א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...

שבת

א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...
א'פ' כ'מ'ו'צ'י'א' א'ת' ה'מ'ת' ל'ק'ו'ב'ר'...

בית המדרש נטו מפניו וחרוב או ידלג כאיל ואמת המים ראתה ותגוס¹⁴. ולכן חזור בך והסר מעל כל תופסי התורה, דבת עם דמפקי ברננה ויהיו בפיהם לשמצה. אומרים אמור הני רבנן כל אחד בונה במה לעצמו ומתיר מה שלבו חפץ יהא רעוא דלשרו לן תרבא חמצא ובר חמצא. וכי תאמר בלבבך מי זה שבא לרדותנו בתוך ביתנו, האלהים אין זה כי אם מתוך אהבה וחבה. כי מנעורי גדלני כאב ומבטן אמי אנחנה לאהוב החכמים אהבת נפש ותיתי לי דכל צורבא מרבנן חביב לי כגופאי. ואם ידעתי אינני ראוי להוכיח אהבה מקלקלת השורה, ולמדתנו רבינו הוכח¹⁵, אין לי אלא הרב לתלמיד, תלמיד לרב מנין, תלמוד לומר תוכיח מ"מ¹⁶. ואני מקוה ממך שתוסיף בי אהבה כדאמר רבי יוחנן בן גוריון¹⁷ מעיד אני עלי שמים וארץ שכמה פעמים לקה עקיבא בן יוסף על ידי שהייתי קובל עליו לפני רבן גמליאל. וכ"ש שהוסיף בי אהבה לקיים מה שנאמר¹⁸ הוכח לחכם ויאהבך. ומעתה אודיעך דעתי באותן הדברים שנחלקתם בהם והאל ברוך הוא ינקי משגיאות.

תחלה אם מותר לסרוק במסרק בשבת

76 דבר צרור הוא שאסור לתן במסכת נזיר¹⁹ ומייטין לה במסכת שבת פרק צמה טומנין²⁰ לענין שבת נזיר חופף ומפספס אצל לא סורק. ומקשינן התם בגמרא במסכת נזיר חופף ומפספס אחתן לר' שמעון אצל סורק אחתן לרבנן. ומשני אמר רבא²⁰ כל הסורק להשיר נימין המדולדלין הוא סורק. ונראה מפשט סוגיא זו שאין הסריקה פסיק רישיה אצל אסור מטעם שהוא מתכוין להשיר נימין המדולדלין²⁰. ואם כן הדבר צרור שאסור לסרוק בשבת אם הוא מתכוין להשיר. ואם צאת להתיר ולהוסיף בנוסחא כל נזיר הסורק וכו', מפני חשקך להקל ולהתיר, אין שומעין לך לשבש הספרים ולהוסיף על הנוסחאות וכל המוסיף גורע.

והטעם שנתת דבר דנזיר לפי שאינו יכול לגלח כל ימי נזרו ושערו מכניד עליו, כונתו לחלוש ולהסיר שער בשעת סריקה להקל שערו, אצל אינש דעלמא דיכול להקל שערו בעער ובמספרים לא. הטעם הזה לפגם הוא, ואדרכה אם צאנו לחלק איפכא מסתברא. שהנזיר שעתידי לגלח בסוף נזירותו מה לו לסתכל בשערו ולהקפיד בנימין המדולדלין, ונזירות המשובחת היא להרחיק סלסול השער, כההיא דשמעון הנדיק דצפ"ק דנדרים²¹. אצל אדם אחר רגיל הוא להקפיד צהן ולהשירן, שהרי אסרו²² לראות במראה של מחכת בשבת גזרה שמתא ישיר צה נימין המדולדלין. ועוד דנזיר הואיל ואסור לו להשירן מסתמא אינו מכוין להשירן, דלא ניחא ליה

צאסורא כדאמרינן צפרק שלוח הקן²³ וצפרק השואל צצבא מניעא²⁴ והשתא דאמר רב אסור לזכות צצבים כל זמן שהאם רוצנת עליהם שנאמר²⁵ שלה תשלח את האם והדר את הצנים תקח לך, אפילו תימא אע"פ דנפל לחצרו כל היכא דאיהו לא מצי זכי חצרו נמי לא זכיא ליה, כלומר, שכיון שאסור לזכות צהן אין חצירו זוכה לו צהן שלא מדעתו, דמסתמא לא ניחא ליה צאסורא. ואם אדם אחד אינו מכוין להשיר תמה על עצמך צהתך אינו מכוין להשיר, ונזיר צאסור מכוין להשיר. אלא ודאי לא שגא. וכשאמרו כל הסורק לא על נזיר לצד אמרו, אלא הוא לקיחת הוראה משאר אנשים על הנזיר. כלומר, כל אדם הסורק להשיר נימין הוא סורק. א"כ אף נזיר אסור מטעם זה, וה"ה לשבת דכי הדדי נינהו. ואדרכה לאוי דשבת חמירי ואסרו לראות צו צמראה של מחכת ואפילו קצועה גזרה משום השרת נימין, ולא מצינו שגזרו כן נזיר. ועוד דנזיר כל שיסאר צהן כדי לכוף ראש לעקרן לא הוי כעין חער ולא עבר צלאו דחער לא יעבור על ראשו²⁶, אלא בעשה דגדל פרע. אצל בשבת בכל ענין הוי מלאכה גמורה משום גזוז ואיכא סקילה וכת.

אבל רש"י ז"ל כתב צפרק צמה טומנין²⁷ טעם אסור הסריקה נזיר משום דהוה פסיק רישיה, והוא מן החמה איך נעלמה הלכה מפורשת במקומה מעיני מאור הגולה. דנזיר משמע טעמא משום דהוי מתכוין כמ"ש למעלה. ואפשר לומר שנראה לו לרב ז"ל שאם היה אסור הסריקה מפני שהוא מתכוין, לא היה לו לתנא להכניס אסור הסריקה צין החפיפה צתור וצחול והפספוס וצין החפיפה צאדמה שאסר רבי ישמעאל מפני שמשרת השער. והיה לו לתנא לשנות משנה צפני עצמה נזיר אסור לסרוק. על כן הצין הרב ז"ל שהכל הוא משום פסיק רישיה, היתר החפיפה והפספוס דלא הוי פסיק רישיה, ואסור הסריקה משום פסיק רישיה. והוסיף ר' ישמעאל אסור האדמה משום פסיק רישיה.

ומה שאמרו צגמרא כל הסורק להשיר נימין המדולדלין הוא סורק, יש לישבו לדבריו, לפי שהמקשה היה צצור שיש סריקה דלא הויא פסיק רישיה, אם יסרוק אדם ראשו וקווצותיו סדורות לו תלתלים ואין צראשו נימין מדולדלין אז אפשר שלא ישיר שער כלל. וזהו השיב רבא דפסיק רישיה הוא שאין אדם סורק אלא כשיש נימין מדולדלין צראשו כדי להשירן, שאין הסריקה דבר אחר רק להפסיק הנימין המדולדלין והנקשרין זו צו. ולא צשופטני עסקינן שיסרקו לצטלה ואין נימין מדולדלין ונקשרים צראשם. ואפשר שצכלל דברי רבא שגם כן מכוין להסיר, כיון שאין אדם סורק אלא כ

ולא היה לפניו שו"ת הריב"ש. ובמסך השבת סי' יב אות ו. 21 ט, ב. 22 שבת קמט, א. 23 חולין קמא, ב. 24 קב, א. 25 דברים כב, ד. 26 במדבר ו, ה. 27 שבת נ, ב"ה אבל לא סורק, ועי' ד"ה מפספס.

14 ב"מ נט, ב. 15 ויקרא יט, יו. 16 שם לא, א. 17 ערכין טו, ב. 18 משלי ט, ח. 19 מב, א (פ"ו מ"ג). 20 נ, ב. 21 א לפנינו רבה. ועי' תורת רפאל ח"ב סי' כז וחי"ג סי' לה. 22 עי' מניח מצוה שעג.

בשבת משום פרורין, ואז לא הוי פסיק רישיה, אם מפני שאין שם עפר כדי להשוותה, או מפני שלא ייע³⁵ מעט עפר שבו לגומא. אבל אם לא נמכד ערב שבת, כיון דלא אפשר לציט צלא גומות, לא סגי' דלא משוי גומות. ומודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות. וצודאי שהמכד הציט אינו משהו כל גומותיו עד שלא תשאר אחת, אעפ"כ הוי פסיק רישיה כיון שאי אפשר צלי השואת אחת מהנה.

ועוד ראה לסתור דבריך דגרסינן בפרק צמה מדליקין³⁶ על פלוגתא דר"ש ורבי יהודה אמר עולא מחלוקת בקטנים אבל בגדולים דברי הכל אסור. פירוש, דהוי פסיק רישיה. וצודאי אין הגדולים עושין חריץ בכל הציט, וגם במקום שעושין אין יורד ונוקב עד תהום, ואעפ"כ נקרא פסיק רישיה, כיון שאי אפשר צלמי חריץ כשעור ראוי להתחייב עליו. אלא שלפעמים יקרה פגישתו בקרקע קשה צלמי מוכן להתפעל בגרירת הפסל אף בהיותו גדול. ואעפ"י שיש גורסים שם בהיהא דעולא וכן הוה צרוב הספרים אבל בגדולים דברי הכל מותר, דרבי יהודה מודה צה דשרין כיון דלא אפשר אלא בגרירה. הנה הקשו³⁷ על גרסא זו דאשכחן לרבי יהודה דאמר אע"ג דלא אפשר, דתנן בצבורות פרק כל פקולי המוקדשין³⁸ צבור שאחזו דם אפילו מת אין מקיזין לו דם דברי רבי יהודה וכן נמי במסכת צינה³⁹ תנן רבי יהודה אומר כל הכלים אין נגררין בשבת מוזן מן העגלה מפני שכובשת. ומדקתני כל הכלים משמע צין גדולים צין קטנים. ועוד דקתם עגלה גדולה וטעמא מפני שכובשת הא צעושין חריץ אסור לרבי יהודה. והני מתניתין הוו מיוצמיה דעולא לפי גרסא זו. אלא הגרסא הנכונה היא דברי הכל אסור והיא גירסת ריב"ש ז"ל⁴⁰ דבגדולים הוי פסיק רישיה.

והא דמוקמינן במסכת צינה³⁹ מחני' דקתני גבי עגלה של קטן ואינה נגררת אלא על גבי כלים דלא כר"ש, ולא אמרי' דפסיק רישיה הוא. לא קשיא לגרסא זו דעגלה של קטן כלי קטן הוא. ועוד דעגלה אפילו בגדולה כיון דאפשר שכובשת לאו פסיק רישיה הוא. ואף לפי הגרסא הראשונה אינה קשה לדברינו דאף בגדולים אפשר דלא הוי פסיק רישיה דלפעמים כובשים ואינן עושין חריץ.

ועוד ראה לסתור דבריך מדאמר רבא צפרי המוילא יין⁴¹ אמר רבא אסור למשמש צלרור בשבת כדרך שממשמש צחול. ופרש"י ז"ל⁴² למשמש צלרור צלותו מקום כדאמרין התם הנדרך לנקצו ואינו יכול ליפנות רצ המנוגא אמר

יש נימין מדולדלין ור"א להפרידן מפני קשורין רק צהשרה, א"כ על כרחך מכיון הוה להשירן, שהרי אין הסריקה רק להפריד השערות צהשרה שזו שיחתכו קלתם מן הקשירה ולמטה או שיחלשו מעקרון²⁸.

וכבר ידמה שיקשה לרש"י מה שפירש הוה עזמו צסם צבותיו צפרי המלניע²⁹ פוקסת מתקנת שיערה צמסרק. ואמרו שם צגמ' שאסורו משום צונה. ולא אמרו משום גוזו אם הוה פסיק רישיה. אלא שאין כונתם צוה צסריקה, שהרי לא אמרו סורקת צמסרק. ועוד דסריקה לא דמיא לצונה כלל, אלא הוה תקון אחר נעשה צמסרק, דומה לגדלת שאמרו שם שאסורו משום צונה. ואפשר שהוה התקון שעושין הנערות שאחר שראשן סרוק יפה, ואין צו חשש השרת נימין, רוחצין המסרק צשמן טרוף צמים, ומעצירין המסרק על ראשן להציק השערות זו צו ולהשכיצן על הראש. וזה דומה לצנין. אבל הסריקה היא משום גוזו והוה פסיק רישיה ואסורה בשבת כדקיי"ל דמודה ר"ש צפסיק רישיה³⁰.

ומה שנייה להכחיש מסבתך היות הסריקה פסיק רישיה, ונתת טעם לדבריך דהוהיל וחוינן דאין הסורק חולש כל שער ראשו עד שלא ישאר צו אפילו אחד, הנה הוצרר דלאו פסיק רישיה הוה, שהרי כל שער ושער הוה צגדר האפשר, וכיון שכן אפשר שלא יתלוש אפילו אחד מהם. זה מצוחר הצטול. שאם כן צמסוכריא דנוייתא תאמר שאינו פסיק רישיה כיון שאין כל היין נסחט ממנו עד שישאר יצש כחרש. ובמחצות³¹ אמרו שהוא אסור לכ"ע משום דהוי פסיק רישיה. אלא שכל שיהיה נסחט ממנו צודאי צשעור הראוי להתחייב עליו אסור ונקרא פסיק רישיה. כי מה שאינו נסחט הכל, הוה מפני שאינו מוכן להסחט כמו המשקה הוהיל הראשון. אף צסריקה הוה פסיק רישיה להשיר שמי נימין מדולדלין, שהרי אין אדם סורק לצטלה אלא כשקצת שערותיו מדולדלין קשורין זה צוה, וכשהותרו הנקשרים על ידי השרה נחו שקטו האחרים. ל

ועוד ראה לסתור דבריך מכבוד הציט שאסרו קלת הפוסקים³² דס"ל דכי אמרינן צפרי המלניע³³ והאידינא דס"ל כר' שמעון שרי לכחלה ארצון צלחוד קאי, אבל כבוד הוה פסיק רישיה משום שווי גומות. ואע"פ שהרב אלפסי ז"ל היתר צתשובה³⁴ אף הכבוד, כתב הראצ"ד ז"ל³⁵ שלא היתר אלא צציט שנמכד מערב שבת אלא שרונה לכבודו

35 מובא בר"ן שבת שם, ובביצה כב, ב. 35 וכ"ה בר"ן דפו"ד. 36 שבת כט, ב. 37 בח"י הרמב"ן שם בר"ה אמר עולא. 38 בכורות לג, ב (פ"ה מ"ב). 39 כג, ב. 40 וכן גורס בגמ' היראים (השלם) ריש סי' רע"ד. ועי' תועפות ראם שם. וכן הוה ג"י הרמ"ן ריש הל' שבת ה"ה. ובתוס' פסחים כה, ב בד"ה אביי כתבו ששבש הוה. 41 שבת פא, א. 42 שם ד"ה למשמש.

*28 עי' בקרן אורה בנויר שם בד"ה נויר מ"ש בזה, ונעלם ממנו דברי הריב"ש אלה. 29 שבת צד, ב ד"ה וכן הפוקסת. 30 שבת עה, א. 31 ו, א. 32 רמב"ם הל' שבת פכ"א ה"ג, ר"י בתוס' שבת צה, א בד"ה והאידינא. ועי' רא"ש שם פ"י סי' ג. 33 שם. 34 עי' בר"ן שבת פ"ו סי' תסז (מח), א. ומש"כ בתשובה, כ"ה בר"ן שבת פ"י סי' תסז בד"ה והאידינא עיי"ש.

העולה מכל הנ"ל שמוכח מש"ס הנ"ל דאין חיוב במדולדל מן המורה. וכן משמע עוד מדאמר בגמרא הוסיט ידו למעי בהמה ודלדל עובר שנמעי חייב. ולשיטת המוס' הנ"ל הוא מולדה דגוון הרי דכשהוא מדולדל כחלוש דמי לענין גוון וע"כ אין ראוי מההוא דנזיר לאסור סריקה בשבת כיון דהסורק להשיר נימין המדולדלין הוא מחויב. ופירשו המוס' נזיר [מנ.] שאין מחוברות יפה ונזמין לינתק. וכיון דהש"ס קרי להו מדולדלין ובמדולדלין אין חיוב כלל בגוון (טו) ודוקא נזיר דאין אסור רק כל זמן שהנזיר חי וכיון שחלוו בחיות חשוב מחובר אף שמדולדל כמו בחולין נאמר וצער המדולדל משא"כ לענין גוון דחייבו גם לאחר מיתה לשיטת הירושלמי והתוספתא והרמב"ם. וכן לשיטת המוס' מטעם הנ"ל:

ומעתה דאין איסור מורה בסריקה משום נימין המדולדלין שזו אין איסור מטעם פסיק רישא בשערות שאינם מדולדלין. דכמד רש"י דלא הוי פסיק רישא אלא להסיר נימין המדולדלין דכיון שהם מדולדלין צקל ממתקין אבל בשערות אחרות לא הוי פסיק רישא. הרי צרנו דאין איסור דאורייתא בסריקה בשבת. אבל לענין איסור דרבנן אס צאנו לדמותו לצפורן שפירשה רובה עכ"פ אסור בכלי מדרבנן ורק אס נאמר דמסתמא כיון שהוא מדולדל כלו גידוליו. ג"כ אין צו איסור מורה דעל זה מרנו המוס' בע"כ. ו.ו. שלא יהיה איסור מורה. אבל עכ"פ אסור מדרבנן וכפסק הש"ע סס"י ש"ג. מיהו בשערות קשורות זה בזה וניחא ליה בהשרה כדי שימפרדו שזו יש צו איסור מורה להרמב"ם [פ"א ה"ו] דמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עלי

במסרק [טו] ואפי' אותו שעושיין משער חזיר שאי אפשר שלא יעקרו שערות. וכן אשה לא תחלק את שערה או פיאה נכריה שלה בכלי אבל באצבע בעלמא נהגו להקל י. אבל חופף את ראשו בנתר וכיוצא בו שאינו משיר את השערות בודאי:

יא אסור לרחוץ [טז] את פניו או ידיו ורגליו בדבר שבודאי משיר את השערות כגון אהלה וכיוצא בה. ומותר לחופף את הידים בעפר לבינה ועפר פלפלין וכיוצא בהן ואינו חושש שמא ישיר שער שעל ידו שהרי אינו מתכוין. עירב דבר שמשיר את השער בודאי עם דבר שאינו משיר ודאי אם הי' הרוב מדבר המשיר בודאי אסור ואם לאו מותר:
יב אסור לראות במראה [יז] של מתכות בשבת גזירה שמא ישיר בה נימין המדולדלין מן השער ואפי' קבוע בכותל.

עכ"פ:

אך לכאורה משמע מש"ס מכלתין קמ"ט. דאין רואין במראה של מתכות גזירה שמא ישיר נימין המדולדלין משמע לכאורה דמן המורה אסור להשיר נימין המדולדלין. אך באמת מדולדלין דהכא בשבת ומדולדלין דנזיר מרי גווני נינהו דבהא דנזיר פירש המפרש שם מ"ב. מדולדלין מן הראש אבל עדיין לא נעקרו לגמרי וכ"כ המוס' שם מדולדלות שאין מחוברות יפה. אך בהא דשבת פירש"י שאין שוין עם שאר השער. ולעולם מחוברות יפה. ע"כ איסור מורה יש בהשירן. ועיין ערוך ערך דל ד' הביא כמה מדולדלין שצ"ס וכולן מלשון שאין מחובר יפה. אך אחת הביא מפ"ו [מ"ה] דנגעים היכלות והדולדלין שפירשו חל צער ונדלדל למטה. והא דפרק פסולי המוקדשין [נכורות לה] זכר רחלים ושערו מדולדל מעין זה כמ"ש החי"ט פ"ו דנגעים שם. וע"כ אין הוכחה כלל מהא דמדולדל דשבת קמ"ט. הנ"ל כי הענינים מחולקין אף שהלשון אחד וזה פשוט:

קיצורן של דברים דבנימין המדולדלין כהא דנזיר אין בהם איסור גזירה מה"מ. ואין לפקפק רק אם נאמר דיש בגזירה למא דקצירה ג"כ. אך לפי"ז נצטרך לומר דטעל שערו וצפרינו חשוב מלאכה שאינה צריכה לגופה ושנאמר דקיי"ל דמלאכה שאין צריכה לגופה פטור וכנ"ל וא"כ ממ"ג לא מידי איסור מורה עכ"פ וגם רוב פוסקים הא ס"ל דאין בגזירה למא דקצירה:

7 עו"ד נראה לי צדור דעקירת השער על ידי סריקה דומה לחלוש לאו היינו גוון וכנוטל צפרינו ביד דפטור מהאי טעמא. דכי אמרינן בכלי אסור היינו בכלי המחמך כמו מספריים דהיינו גוון אבל מסרק שחולש השערות מה לי שעוקרן ביד או בכלי (טז) ובצבורות כ"ה. דאמר לא שנו ביד אבל בכלי אסור והמתן עושה מקום צקופיץ מני לקופיץ נמי ניחא דכלי כגון קופיץ ששוחטו צו הוא מחמך השערות ואסור ע"כ מוכרח לגרום לקופיץ. אבל צמסרק נראה דאין איסור מה"מ ומ"מ אסור מדרבנן דאף שכמבני דנימין המדולדלות לצפורן שפירשה רובה דמיא הא בצפורן שפירשה רובה ביד נמי אסור אס לא בשפרשו למעלה ומצערות אוחו. ומ"מ בטבילת מצוה יש לעיין כיון דשרי במקום צער אפשר דה"ה במקום מצוה אס נאנסה ולא יכלה לסרוק מערב שבת. אבל לכחלה צאם לא נאנסה פשיטא דאסור. וכן מפורש בשאלות פרשת אחרי סי' צ"ו דהא דאשה חופפת מע"ש הטעם משום דלא אפשר לה למיסרק בשבתא משום דאמיא לאחורי שער. אד בנאנסה ולא יכלה לסרוק מערב שבת אולי יש להקל. ועוד חזון למועד לדבר זה:

[טו] **ואפי' אוחו שעושיין כו"ו. ש"ע סס"י ש"ג.**
[טז] **את פניו או ידיו ורגליו כו"ו. ש"ס מכלתין ג'.**
[יז] **של מתכות בשבת כו"ו. ש"ס מכלתין קמ"ט. אין רואין**

הגהות ותידושים

(טו) **ועיין** פרק ט' דמקוואות משנה ד' נפורן המדולדל מפרש לה צמספתא צפירשה רובה. הנה דסתם

מדולדל היינו צאופן שאין חייבין עליו בשבת. [סי' ק"ה ב' צ'] (טז) **וחכ"מ** אחד הביא רא"י לדברי ממוס' מועד קטן (דף

7

שורה ב' נ"ג: לריך להיות נ"ה: סק"כ אות יוד שרי לכתחילה דר' שמעון סבר ל"ל דהש"ס סבר. סק"כ כ"ב אות י"ט שורה ה' דפירשו ל"ל פירשו שם שורה מ' בחיבור מיתה ל"ל וז"ל הלא"ש בטרוח ל"ג: דק"ל דש"מ מותר ואפי' בשבת דליכא חיבור סקילה. שם אות כ"א שיהא אחרונה מחלק ראשון שבעמוד לר' לריך להיות מר':

מלאכת קוצר.

סק"א י"א צננים ומתחלה ל"ל שמתחלה שם ציבור בעמוד ב' שורה ג' תחילתו שגנה ל"ל תחילתו וכו' שגנה סק"כ כ"ט אות י"א שורה כ' אחר תיבת גס כן ל"ל נקודה המפסקת. והנקודה אחר תיבת דעלמא בשורה כ"ב מיותר. וכן הו"ו מולגטין גס כן מיותר. אות י"ב שורה י"ד ועל לריך להיותו. סק"ל ד"ה א"ך שורה י"ד ועל ל"ל וא"ס. סק"כ ל"ה אות ט"ו (דף ל"ג) שורה ז' הח"י מרובע נכתב שלא במקומו וז"ל בשורה י"א אחר תיבת עליהן. סס"ק מ' דר' יוסי ל"ל ור' יוסי. ס"ה מ"ד בשורה תחתונה אות ב' טעות סופר ולריך נהי' ג'. סק"מ מ"ז אות ו' שורה י"ד הסך לריך להיות האילן. אות י"ב מחובר ל"ל צנטי"ח. אות ט"ז שורה ג' בשבת ל"ל צי"ט [טעות זה צנטי"ח ימים עלמא]. שם שורה ח' על גבי צנטי"ח. לריך להוסיף ומנגע הבהמה. סק"מ מ"ט אות י"א שורה ו' ושורה ז' עד אחר לא פלוג רבנן נחמק כח"ש סוף מלאכת גונו. סק"כ ל"ב דיבור המתחיל ובא"ו שורה ט"ז מתיבת סתם כרבי עד גמר האות נחמק. ולריך לכתוב במקומו החום מוכרח דכל דבהדי גבה כגבה דמי. והוא הדין דכל דבהדי כרעא ככרעא דמי. ואין ראי' דעד ארעא נחית ודלא בא"ו. אך אל הא"ו והחום שומעים. אך מכל מקום הואיל ולפי תירוץ הדין להיטוך. וגם ביש"ש יצמות משמע דגבי חליצה פוסקין כרב פפא לחומרא. ואם כן צידון דידן אין ברור להחיד רק מכה ספק דברבנן כתבתי שדין זה להלכה ולא למעשה. סק"כ ג"ד סוף אות ד' בין תיבת התרומה בין תיבת כמו ל"ל תיבת כן. שם אות ט' כמו ב"ה כ"ו עד סוף האות נחמק. סק"כ נ"ה אות י" בהג"ה הפרי ל"ל העוקף. סק"כ ג"ט אות י" שורה ב' היכי דלא הוקשו אף שערין ל"ל אך שערין. סק"כ ס"א אות ה' שורה ה' מעשה ל"ל תשמיש. שם אות ו' שורה ז' צנטי"ח ל"ל כמעשה. שם אות ט' בין שורה ח' לשורה ט' ל"ל ובא חבירו. שם אות י"א שורה ד' והכא ל"ל והוא. אות י"ב שורה כ"ה לדעתי ל"ל לדעתו. שם ראש העמוד אי"ז ל"ל אי"ז:

מלאכת מעמר.

סק"א אות ג' שורה י"ד מערב שנת ל"ל מערב יו"ט:

מלאכת דש.

סק"א ז' אות י"ח כמו שיתבאר לפנינו ל"ב סק"כ כ"ד אות ג'. סק"כ י"ז אות ל"ב שורה ט"ז בותים כ"ו ל"ל משום זמים כ"ו והיינו שאם נאמר שהגזירה ה' רק בהכניסן לאוכלין דלאו משקה הוא הרי לא נעשה בה מלאכת פירוק. וכיון דעיקר הגזירה בלא נעשה בה מלאכת פירוק. מה חילוק יש בין שאר פירות שהכניסין לאוכלין שלא נעשה בה מלאכת פירוק בין ב"ה נעשה בה מלאכת פירוק כיון דיסוד הגזירה בלא נעשה בה מלאכת פירוק. אך ל"ל דיסוד הגזירה בעמודין למשקין

הביא הגמרא תולש לאו היינו גונו. וקושיה הש"ס מחולש בגף עוף ומירץ הש"ס דהיינו אורחי'. והא דהוי עוקר דבר מגידולו כלאחר יד לא הביא כלל. והוא כמו שכתבתי דלמסקנא אין לריך לטעמא דכלאחר יד. ולפי זה אחי שפיר מה שכתבתי באגלי טל דאין בסורק חיוב גונו משום דחשיב ביד אף דלא הוה כלאחר יד. דלמסקנא אפי"ו לא הוה כלאחר יד אין חיוב בעוקר דבר מגידולו בצעלי חיים: **אך** לדעת החוס' עבודה זרה (דף כ"ז.) עוקר דבר מגידולו בצעלי חיים תולדה דגונו. ואף ויתולש לא הוי גונו תולדה דגונו הוי [והוקשה להם אגו"א דשמעון. וקושייתם ישבנו בסק"ז] אם כן גם למסקנא הא דפטור תולש משום דהוי כלאחר יד. ובסורק דאורחי' בהכי לסרוק יחשיב. אולם הא דסבירא להו לחוס' דאף דהוי תולדה לגונו פטור על תלישה בקדשים. ודוקא בשבת אחרתי תולדות. אין כן דעת הרמב"ם שהוא סובר דחייב בכלאים על תולדה כמבואר אגלינו במלאכת חורש סק"ז אות י"ד. והוא הדין דחייב בגיזת קדשים לחולדה. וסבירא ל"י כחוס' מהר"י כ"ץ שבשיטה מקובלת ריש צנא קמא דבכל מקום חייב לחולדה בלא קרא רק בשבת לריך קרא משום דבמכה למלאכת המשכן. ועל כן מדפטור בתולש בקדשים. שמע מינה דאפילו תולדה לא הוי. ואין לריך לטעמא דכלאחר יד ואף הסורק פטור: **סוף** דבר טעם השני חלוי בשיטות פוסקים כג"ל. ויש עוד לומר דכשרושה להשיר נימין המדוללות לבד אורחי' רק בסריקה ולא במספרים כי א"ך יבוררו המדוללות להסירם לבדם. רק בסריקה שהמדוללות ישירו והשאר ישארו. ואם כן דומה לכנף עוף דחייב ביד משום דאורחי' רק בתלישה. ואין לנו לפטור מחיוב שורה רק לטעם ראשון. ואם כן את אשר נחתנו בלריך עיון אם יש להחיד בנאכזה מערב שבת שלא היה יכולה לברוק ולרמות לפירשה רובה ביד דמותר במקום לערא. הכי נמי נחיר במקום מורה. ולפי הכ"ל דחשיב כמו בכלי דומה לפירשה רובה דבכלי אסור אף במקום לערא ונפשט הספק: **יב** שם באותה מלאכה בסופה ל"ב. מיהו במלאכת קוצר סק"כ מ"ח וסק"כ ל"ג לא כתבתי כן: **ל**

ד

סימן קנו.

הגהות ותיקונים בספר אגלי של"ס.

[לבר ההגות שכלות הטעות שם]
בהקדמה (דף א') בהג"ה שורה וא"ו אחר תיבת ראש"ב לריך להיות [יומא פ"ה]:
בהקדמה (דף ב' ע"א) בשורה ששים ממטה למטה תיבות, לבד במתעסק דאין מתכוין כלל להמטעה נרפסו שלא במקומו ולריך להיות אחר תיבת כוונה שבשורה החמישים ממטה למטה:
בהקדמה בדיה ובה נבאר בסוף הדיבור מהפכו בדפוס איוו תיבות וכן ל"ל והנה רב כר' יהודה ס"ל דדבר שא"ס אסור ככש"ס שבת כ"ב. מ"א: עיי"ש ומחילה לרידי' מלות אין לתיבות כוונה לבד במתעסק דאין מתכוין כלל להמטעה:
בפתיחה אות י"ג אף לריך להיות א"ך. אות י"ח שורה ג' ל"ל ול"ש. אות כ"ה שורה ב' ופ"ש ל"ל ופרט. סס"כ"ב דיבור המתחיל וכ"ו בין שני הלא' מרובע צביאורינו למלאכת עומן סק"כ חסר ולריך להיות ל"ח אות ל"ב: **מלאכת חורש**.
סק"א דיבור המתחיל והגהה בין שני הלא' מרובע

וע"י בחוס' שם שבקשו לומר בהיפוך דבמספרים אינו חייב דמלקט ורהיטני חייב (והיינו דבזה י"ל אף דלא מדמינן פירות לקון לענין שלא בדרך גילוח, מ"מ בשחחה צ"ע מסברא דכמו דלמרינן לפי האמת דבמניח כדי לכוף ראשן לעיקרן לא מקרי הקפת הראש דאינו משהו לדעיו לחוריו כיון דנשאר השער בגידול לכוף ראשן לעיקרן, ה"ע י"ל לסי"ד דחוס' דכל שאינו משחית השער מעיקרו לאו שם הקפה עליו), ובסוף העלו והוכיחו רק דבמספרים אסור אבל במה דהיו סבורים דמלקט ורהיטני אסור זה אפשר גם למסקנת דבריהם. וגם מסברא בממ"פ כיון דבמספרים חייב אף דלא כיו בשחחה דלא מדמינן פירות הראש לקון, א"כ מ"ל לומר דמלקט ורהיטני פטור הא פשיטא דגם צדק משהו לדעיו לאחוריו.

ואף דיש לדון קצת צמ"ס, ספק דלא בחוס' אלא דהער דוקא כמו צוקן, וספק כשיטת הסוברים דבש"ע או ד' שערות מהני דלא מקרי הקפה, מ"מ הא לפ"ז נקל ג"כ במספרים מהך ס"ס עלמו, והרי מפורש להדיא בש"ע דלא יגע יד בכל הפיאה אף במספרים, הרי דגם צמשי"ר מקצת שערות אסור במספרים, וא"כ צמ"ל ה"ה במלקט ורהיטני ומסרס דמ"ש זה מזה, ומעט דבר שאינו מהכיון א"ל להתיר דהא סריקה כיו פסוק רישא כדלמרינן צמ"ר אבל לא סורק, וי"ע לדינא. [עיין גליון הש"ס שבועות צ" ע"ב וש"ת החס סופר חו"ד סי' קל"ט ק"מ].

סימן סד

ב"ה. מש"ק כ"ו מרחשון תק"ס ל'.

שלו' וברכה לכבוד ידידי ורב חביבי כנפשי הרב הגאון הגדול האמיתי מדברנא דאומתי' בוצינא דנהורא נ"י ע"ה פה"ת המפורסם מו"ה מאיר ב"י.

ביום ד' העבר כתבתי לכבודו דמר על הדואר, ואעפ"כ לא אוכל מלט מלכתוב גם כהיום לקדם פני אפי רברבא בדברי שלומים, ואחוקר דעתו הגדולה בדבר שאנכי מסתפק קצת.

אשה אי' מכפר סמוך לפה, שמעב מפי שאם מרגשת שנפתח מקורה לריכה בדיקה תיכף ומיד ואינה עוברה א"כ מולאת מראה עבודה, וכעת כהנה א"ל היות שמזדכה להרגיש כמה פעמים מידי יום ציומו שנפתח מקורה ויולא ממנה הרבה ליחה שקורין שליים, ועסקה בכמה רפואות ולא הועילו לה, ואי' מאלף שמאלה צדיקה חוץ בשלמים נקודה אי' שחורה, ורובא דרובא כמראה וירק שעה, כאשר הראתה לי כמה וכמה עדים שבדקה בהם, ולאשר היא בעלת חנות וא"ל לה לדקוק בכל פעם כי ברוב היום עומדת בין אנשים לסחור עמהם, א"כ שאלה אותי אם יש לה תקנה כאשר יעזו לה חזרותיה שיהיה אלה כל היום בגד פשתן צבית החורפה ולדקוק הבגד פשתן פעם אי' בצוף היום. גם שאלה היות שזיבת הליחה נמשך כמו חצי רביע שעה אם לריכה להיות ידיה בין עיניה כל ארצו הזמן או שהצדוק בצוף הזיבה.

ואנכי כמסתפק קצת בתקנה ה"ל כי לדעתי כמעט מומצעת שיהיה כמו מוך דחוק לישא כזה כל היום, וא"כ לא היו כמו צדיקה כיון שאינו מומלא כל החורים וסדקים, וא"כ אף שמואלת מראה עבודה לא יאלנו מדי השש שרחה ג"כ מראה עומא.

תו הקשה מעכ"ת בסוגיא דר"פ היו צדוקין (סנהדרין מ' ע"ב) דמקשה לר"י בלמש הרגו איך שאלין באלו יום. ולענ"ד ה"י נראה דודאי זה ליכא קושיא דלמירת אמש הרגו היינו כלומר מעלמו א"ח יום ומקרי שפיר תקירה, דהא פשיטא בלומרים הכל בעלמם דלא לריך עוד, דזהו נכלל בכלל בלחה יום, היינו או ששאלים אותו או שאומר מעלמו א"ח יום, אלא דקושי' ר"י לרבנן דאם ישיב על שאלה א"ח שאלו על הזמן שאמש הרגו והכל בכלל, לא יהיה לריך לשאלו יותר, וע"ז אמרו לו הא ג"כ לדברי ר"י תיכף כששאלו אותו באלו יום ישיב עכשיו הרגו תו לא שייך לשאלו באלו שעה ובאלו מקום. והא דנקטו רבנן בלשונם באלו יום, בלחה עיקר הקושיא רק מאלו שעה וא"ח מקום. וע"ז למרינן דעכשיו הרגו לא שכ"ח ואמש הרגו שכ"ח, וזהו עלמו הוא א"ח יום אם ששאלו אותו החלה והשיב אמש או שמעלמו אמר אמש.

באמת אין דרכי להשיב ב"ת במחוק לעירי כי אכפו עלי רבות הטרדות למאוד לא יאומן, ואך בפעם הראשון בעוד שלא גודע זה להכותב, דרכי להשיב מפני הכבוד.

הבי"ד מחו"ד ש"ת, הק' עקיבא גינז מא"ש

סימן סב

ה"ה ר' הירש קראטשינר וה"ה ר' מייכל ח"ר זעליג טענו בפנינו, היות ר' זעליג חוצב אחריו שזה חמשה שנים וחצי השבין ציד ר' הירש הג"ל משכנות כסף בסך ר"ט ר"ט, ואמר לו אז שכם משכנות נכרי, וכעת פדה אותם מיד ר' הירש ונתן לו רווחים י"ח ר"ט, וכעת מחוייב לומר האמת שהתפלים ההמה הם שלו, ושקר אז בדבריו במה שאמר שכם של עכו"ם, ולזה חוצב שאינו רשאי ליקח ממנו הרווחים, ור' הירש אמר שמחזיק בדבריו הראשונים ואינו מאמין לו בדבריו האחרונים שהמשכנות הם שלו. ופסקנו שהדין עם ר' הירש, ואין לריך להאמין לו שהמשכנות הם שלו.

גם מלבד המשכנות הג"ל ה"י ציד ר' הירש משכנות מן ר' מייכל, שאמר לו ג"כ שכם של נכרי מהמשכנות ההמה צ' קחות כסף של סכין אי' נארעל ציקסכע והחזירם לר' מייכל בפנינו בסך חמשה ר"ט.

יום ג' ד' מרחשון ע"ו ל'.

הק' עקיבא גינז מא"ש

סימן סג

ראיתי להתעורר ולחמור איך מלניו ודינו ורגליו צמריקה פחות הראש, הלא לדעת יש אוסרים בש"ע וי"ד (סי' קפ"ח כ"ג) דבמספרים כשין הער ג"כ אסור בגילוח הפירות והנהגה סיים דיש לחוש לדבריהם, וזה דעת חוס' ריש שבועות דלא ילפינן פירות מזקן ולי"ל דוקא בהשחחה דהער, ה"ע נימא דלא דמי לענין דרך גילוח דבפירות הראש אף שלא דרך גילוח חייב.

ושל נכרי עד
ה אסורה עד
לע"ג.
ו ופסלו, ואין
מזכה לומר כן
למ"ל חזבה
ה תנן דבומ"ל
ק בין מעשה
אן לבית דג"כ
שחחה לבית
וכן למסקנת
זוכי בחירותם
מחזר מצית
אסור לכו"ע

גינז מא"ש

ני המושלם

מתני בעשה

שכחת נשך
נא לאגרא
ס"ד ע"ב

נא במתני
צית, והכי
ור מצוה
יון דליכא
נא לאגרא
צ" דהוי
למנוג.

ה קושיא
א קיימא
נשך ליכא
א תרצית
יני וחזר
ל הרא"ש
שך דגם
א וגברא
ומת הוי
ה, ועי"כ
מ קושיא

גמלו"ה רב. עקיבא איגר
חברג י

זיון 4. הר"ל ל מן CrCer נרזי נצ"ל

הלא מצוהר בשבת (דף ל"ד ע"ג) דליפורן שפירשה רובו דאף
 בכלי פטור חבל אכור מטעם דמה"ת הוי כחלושין. וא"כ נימין
 המדולדלן למה יהי' זו חיוצ תורה. ונראה לתרן דכנה קיי"ל
 בש"ס חולין (ד' קכ"ז ע"ג) וזכריותות דאזר המדולדל אף
 שאינו יכול לחזור ולחיות הוי כמחוצר ואין מעמא משום אבר
 מן החי וצרכמה אין זו איסור אבר מן החי רק מלות פרוש
 גרידא הרי דדינו כמחוצר. ע"כ נלפע"ד עפ"י מה דמצוהר
 בתשובה שבות יעקב ח"א סי' ע"ג דהא דאמרינן עובר ירך
 אמו הוא רק כשדנין על הולד דהו אמרינן דהולד בטל וטפל
 לגבי האם. אבל להיפוך כשאנו דנין על האם לא נאמר דהאם
 דבר אחד עם הולד עיי"ש. דלכך צרכמה חולין ועוברת קודש
 אינה אסורה בעבודה רק מדרבנן תמורה י"ח ע"ב וצנדרים
 כ"ה"ג מותר לגמרי. וכן כתב צפירשה יורה דעה סימן רס"ז
 סי"ק ק"ט וצ"ע שם סקעי"ה וצ"ח"מ סופ"ז הל"ה דעבדים,
 אך ל"ע צירושלמי פ"ק דקדושין סוף ה"ג עיי"ש דצמחצור
 האם ולא הולד חשיב חלי עבד לחכמים וכשיטת הר"צ"ד ז"ל.
 אך יש ליישב ואכמ"ל.

וממילא לפ"ז סורק בשבת ליכא איסור תורה ממני"פ דכיון
 דמצוהר בש"ס נזיר שם שאין צבורק פסי"ר ליחלש
 שעה שלימה. רק האיסור הוא דנתכונן להסיר נימין המדולדלן
 וממילא יש חילוק בין נזיר לשבת. דצשלמא נזיר דהחיוצ שלו
 הוא מה שחולש השערה מן הגוף והחיוצ על השערה דהשערה
 קודש דהתורה אמרה קדוש יהי' גדל פ"ע. וכיון דדנין נגד
 השערה שפיר אמרינן דהיא בטילה להגוף והיא כמו אבר
 המדולדל דחולין בג"ל דדינה כמחוצר. משא"כ צליפורן שפירשה
 רובו שפיר קאמר הש"ס דאף בכלי פטור חבל אכור. ותו לא.
 דממני"פ אם תחייבו על הליפורן גופו הרי הליפורן הוא מלאכה
 שאל"ג דברי א"ל לליפורן רק תחייבו מטעם יפוי הגוף ואם
 תדון נגד הגוף הרי אין הגוף מחוצר לליפורן כמו האם להעובר
 ולכך פטור ממני"פ וממילא כ"כ צסריקה בשבת דהנימין לליפורן
 שפירשה רובו דמי ושפיר אין זו איסור תורה מלד ממני"פ ואף
 דגזרו בשבת (ד' קמ"ט ע"ה) לרשות צמראה של מתכות בשבת
 מגזירה שישיר זה נימין המדולדלן ואף שהיה רק דרבנן ולמה
 גזרו. אבל אין זה קושיא דברי חזו"ן שם דגזרו לקרות בשערי
 הדיוטות מגזירה דשמה ימחוק אף דמחיקה שלא ע"מ לכתוב
 דרבנן רק כיון שגוף המעשה הוא מלאכה גזרו זו אף גזירה
 לגזירה. וא"כ נחצור שאין צסריקה איסור תורה כיון דהשערה
 מחוצרת והפטור הוא רק מלד מלאכה שא"ל לגופה רק איסור
 דרבנן יש. כמצוהר להדי' בש"ס סוף נדה ס"ז ע"ב גבי חפיפה
 עיי"ש וצשאלתות דרב אחאי גאון.

ובזה יש לתרן מה דהולך בש"ס נזיר מטעם מתכונן להסיר
 נימין המדולדלן והלא נזיר האיסור על המתגלה אף
 בלא מעשה מכה העשה דקדוש יהי'. וכל שאסור בלא מעשה.
 לא שייך בו דשא"מ וכמש"כ בהמק"ח* ה"ל צדיקה וביטול
 והוא תמי' רבתי. ולפמ"ש"כ א"ש דלגבי איסור מתגלה שוב אין
 על הנימין המדולדלן תורת מחוצר דכיון דכשדנין על הגוף הן
 כחלושין כג"ל וע"כ אנו רואין לחייבו מכה האיסור מתגלה וזוה
 שוב האיסור מלד המעשה דוקא ושז מועיל בו דשא"מ ודו"ק.
 הללפע"ד כתבתי. L

הש"ס דילן היינו מטעם דהירושלמי לשיטתו דסובר בסומה פ'
 עגלה ערופה פ"ע הל"ה דעגלה ערופה נאסרת אף קודם
 וירדה משעת לקיחה ומוכה דתמיד מיקרי הזמנה אף צטוי
 לארוג. אבל בש"ס דילן ליכא שום מ"ד שיהי' אסור קודם
 וירדה לנחל איתן.

ה) בקלף של ס"ת לכוי"ע צעי לשמה מטעם השאלתות פ'
 ויקהל בני"ל. ובקלף הפרשיות דתפילין לשיטת
 הר"י"ף דמי לביית של ראש דא"ל עיבוד לשמה. ולשיטת הרמב"ם
 שור הכהים אין לריך עיבוד כלל. וקלף הפרשיות לריך עיבוד
 לשמה.

ו) תנאי מועיל צקלף של ס"ת להשתמש בו. חול כיון שכתבתי
 דלא קיי"ל כאצוי שסובר דהלשמה הוא כדי שיאסר
 העור. אבל אין קיי"ל דהוא רק משום חיבת קדשים. כמש"כ
 בתשו' רעק"ה סי' צ'. אך מ"מ גם לאצוי מועיל הנאי שיפקע
 הקדושה כיון דאצוי סובר צנדרים דקדושה הגוף פקעה צכדי.

ז) הא דמהני תנאי הוא רק בהזמנה דהוא רק כמו קדושת
 דמים דמועיל זו פדיון ופקעה צכדי. אבל אם צבר
 לבשן חל עליו קדושת הגוף ושז אינו מועיל תנאי. וכמו צסוכה
 שכתב הר"ן פ"ד דצו"ה דאינו מועיל זו תנאי וכן הוא צצ"ח
 ה"ל תפילין סי' תקע"א בשם ה"ר שמחה והרא"י מש"ס יומא
 (דף י"ב ע"ב). ואף דמנינו דגם צדאורייתא מהני תנאי צמשה
 מעילה (דף י"ג ע"ה) ואתריס מתנדצין כן. היינו רק צקדושה
 שזא מכה פיו גרידא. משא"כ תפילין לאחר שלבשן דקדושתן
 צא מאליו מכה המורה. צזה ל"מ תנאי. ואף דצכתנות כהונה
 אמרינן צקידושין (דף נ"ד ע"ה) דלצ צ"ד מתנה היינו רק שם
 דלא ניתנה התורה למלאכי השרת ומתחילה חל הקדושה רק
 צאופן זה משא"כ צני"ד.

ודע דראיתי להמני"ח צקומץ מנחה מלוח שני"ז דצכל הזמנות
 מהני שאלה. אבל אין זה כלום דשאלה אינו מועיל רק
 צדבר שחל ע"י קדושת פיו גרידא. משא"כ הזמנה דלריך מעשה
 כמש"כ החוס' וכמו צקידושין דל"מ שאלה. אף דהש"ס מדמה
 להקדש לענין פשעה. ויותר מזה כתב צמאירי שבת (דף קכ"ז)
 דאינו מועיל שאלה צמעשר כיון שלריך זו הפרשה ממס. אך
 עיין מהרי"ע סי' כ"ה. הללפע"ד כתבתי.

סימן ו

בענין סריקה בשבת

אמרתי לצאר ענין סריקה בשבת אם הוא איסור תורה. ולפי
 שיטת רוב פוסקים דחלקו אהוס' בשבת (דף ל"ד
 ע"ב) ד"ה אבל בכלי דסוברין דגרוזא אם א"ל לדבר הנגזז הוי
 מלאכה שאל"ג. אבל רוב הקדמונים חולקין צזה. עיין צריצ"ש
 סי' ש"ח וצמצי"ן וצשטמ"ק צ"ק (דף ל"ד) דכיון דהנגזז
 הוא דבר אחד עם הליפורן והשער. ע"כ מקרי שנעשה היקון
 צגוף המלאכה משא"כ צחופר גומא וא"ל אלא לעפרא. א"כ
 לכאורה סריקה אסורה בשבת מה"ת ודשא"מ ל"ה כמצוהר
 צמשנה דנזיר מ"ב ע"ה דנזיר חופף ומפספס אבל לא סורק.
 ולפע"ד להוכיח דסריקה בשבת אין זו איסור תורה. דהנה
 צש"ס נזיר שם אמרינן דכל הסורק להסיר נימין
 המדולדלן נתכונן. וכתבו החוס' דהכוונה נימין שאינם מחוצרין
 יפה. ונחזין לינתק. וקשיא לי עובא למה יהי' זה נקרא מחוצר

(* אמנם קשה לי על דבריו לפי דברי הרמב"ן ז"ל עה"ת ריש
 פ' צו דאם נתעצלו הכהנים ונכבה האש מע"ג המזבח עברו בלאו
 דצריכין הכהנים להשגיח שלא יכבה א"כ איך אמרינן בזבחים (דף
 צ"א ע"ב) מתגרב אדם יין ומולפו ע"ג האישים משום דהוי דשא"מ.
 והלא הכא אפרה תורה אף בלי מעשה.

שער, עיי"ש. ונראה דכוונתו דנהי שמותר לחכך היינו מעט, אבל מכל מקום הרבה אסור לחכך. אבל אכתי צ"ע דמאחר שמשמע מדבריו שהוא רק ספק שיתלוש הוה ליה להתיר מטעם שהוא אינו מתכוין ואינו פסיק רישיה. ואפשר שכוונתו שעל ידי שיחכך הרבה בזקן בודאי יתלוש על כן טוב לא להתעסק שם בכלל שמה יתלוש שער.

אולם נראה דאם בכל מעשה חיכוך לעצמו אינו פסיק רישיה שיתלוש שער יש להתיר לחוך שם, שבכל פעם שמכניס ידו בין שערותיו לחוך ולפספס הוא מעשה נפרד לעצמו.

ובשו"ת נשמת שבת חלק ד' סימן כ"ה כתב דלפי זה צ"ע על המ"ב, דמבואר בשו"ע סוף סימן שכ"ח שאסור לשום פתילה בפי הטבעת אלא אם כן ישום אותה בשינוי, וכתב עלה המ"ב בס"ק קנ"א דהטעם משום דאיירי דממשמש שם כמה פעמים להכניס ולהוציא קרוב לודאי שישיר השער שם, ועיין שם בבה"ל שהאריך לחזק סברא זו, דבלאו הכי אינו פסיק רישיה שישיר שער על ידי פתילה שהוא דבר רך. וקשה, דלמה לא אמרין דמכל מקום הואיל דבכל פעולה ועשייה לעצמו אינו פסיק רישיה שישיר שער (לפי מה שמבואר בבה"ל) מותר. ואפשר לומר דכיון דאופן תשמישו שמכניסו ומוציאו כמה פעמים בלא הפסק, על כן סבירא ליה דכולהו חשיב כמעשה אחד.

7 ויש לעיין דמהו כשבכל משמוש גרידא באמת אינו תולש שער, אבל על ידי ריבוי המשמושים על ידי כן נתלוש שורש השערות עד שלבסוף הם נתלשים, אי בכהאי גוונא אסור מאחר שכל העברת ידו בין השערות הוא מחלישן, נמצא שבכל פעולה ופעולה הוא מסייע לתלישת השער שיהיה לבסוף, או דילמא אולינן בתר מציאות התלישה שנתלוש לגמרי, ומאחר שזה אינו פסיק רישיה שנתעשה בכל פעולה ופעולה על כן לא יקרי פסיק רישיה.

זלא כתב בשמירת שבת כהלכתה פרק ל"ה סעיף כ"ט, וז"ל איספלנית הדבוקה במקום שעיר בגוף, טוב שלא להסירה, שכן בעל כרחו יתלוש שערות בשעת הסרתה. [אולם מותר לפשוט עליה בנוזן אם הוא מוכן לכך מאתמול, ולהסיר את האיספלנית בדרך זון, ע"כ. ומקור דבריו מהא דאיתא בסימן ש"ב סעיף ז' ובמ"ב שם סק"כ, שאם היה צריך לנכביו ואינו יכול ליפנות שרפואתו למשמש בפי הטבעת, לא ימשמש כדרך שממשמש בחול, דהיינו שאוחזו הצרור בכלל היד, משום השרת נימין שהוא בכלל תולש, ואע"ג דאינו מכויין לזה פסיק רישיה הוא על ידי המשמוש וכו'.

ובשו"ת אור לציון חלק ב' פרק ל"ו שאלה ט"ו כתב, דמותר להסירו בשבת רק אם אינו ודאי שיתלוש שערות בשעת הסרתו, כיון שאינו פסיק רישיה ואינו מתכוין, ע"כ. **ומהגר"נ** קרליץ שליט"א שמעתי, דזה תלוי כמה דבוק האיספלנית לבשר, דאם אינו דבוק חזק אין זה פסיק רישיה שיתלוש שער, עכ"ד.

והגרש"ז אויערבך כתב (בשמירת שבת כהלכתה בהערה שם), דאמנם אם הוא מצטער מהאיספלנית, נראה דשרי [להסיר]. כיון דתלישת השערות היא כלאחר יד ומקלקל ופסיק רישיה דלא ניתא ליה, עכ"ל.

ובספר זכור ושומר כתב, דכמו כן אם צריך להסיר איספלנית לצורך מצוה מותר, כיון דהוי פסיק רישיה דלא ניתא

ליה במקום שבות (דתלישת שערות הוי שבות) ועל כן מותר במקום מצוה. לכן אשה שצריכה לטבול לביל שבת ושכח להסיר האיספלנית מערב שבת, מותר לה להסירו אפילו אם בודאי יתלוש שערות. אמנם אם איספלנית דבוק על ידו במקום שער אסור להסירו לצורך נטילת ידים, כיון דחייב נטילה הוא דוקא בנטילת כל חלק גלוי בידו או שיחכך שיתגלה בתוך הסעודה, על כן כיון שאסור משום איסור גזוז להסיר האיספלנית, העור שתחתיו לא יתגלה תוך הסעודה, ולכן אין חיוב כלל ליטול חלק זה של היד. נמצא דבכה"ג אין היתר של מקום מצוה בהסרת האיספלנית, עכ"ד.

וברומה לזה כתב באשל אברהם מבוטשאטש א"ח סימן קס"א, וז"ל גלדי חטטין שכשדרכו להקפיד ולהסירם ואין לו חשש צער על ידי זה שחוצצין לנטילת ידים בשבת, כיון שאין דרך להסירם משום חשש תולש נראה שאין חוצצין, כיון שאז אין דרך להקפיד ולהסירם וכו', עכ"ל. ומעין סברא זו מצאנו גם בשו"ת הר צבי י"ד סימן קס"ב, עיי"ש.

ובשיעורי שבט הלוי על הלכות גדה סימן קצ"ח סעיף י' אות ב' כתב, פלסטור (איספלנית) שדבוק במקום שער ושכחה להורידו לפני שבת, אפשר להקל להורידו בנחת באופן שאינו פסיק רישיה לתלישת השער, עכ"ל. וצ"ע קצת דהכא חשיב במקום מצוה, וע"כ נראה דיש להתיר להסירו אפילו במקום שבודאי יתלוש שערות, כיון דתלישת שערות הוי שבות והוי פסיק רישיה דלא ניתא ליה, ושבות דשבות מותר במקום מצוה.

(כג) [זב] המור בסימן תקכ"ג כתב, וז"ל מקדיין הבהמה ביו"ט אע"פ ששיני המגדרת קטנות ועושה תבורה שרי כיון שאינו מכויין לכך, וכל שכן קרצוף ששיניה גדולות ואינו עושה תבורה. ופירש רבינו יצחק שמגדרות שלהן היו בענין שאין השער נתלוש, אבל שלנו (שהן עשויות מברזל, עיין בתוס' ביצה דף כ"ג ע"א) שבודאי השער נתלוש הוה פסיק רישיה והכל אסור, עכ"ל.

וכתב הב"י דהיא פלוגתא דתנאי בפרק ב' דביצה, ואיפסיקא בגמרא הלכה כרבי אלעזר בן עזריה דס"ל דבר שאין מתכוין מותר. וכתבו התוס' (ד"ה שלש) והרא"ש (סימן כ"ד), תימה דלא מדכר הכא אלא איסור תבורה ואנו רואים כשמגדיין סוסים במגדרת של ברזל שתולשין מן השער והוי כפסיק רישיה, כההיא דתנן נזיר חופף ומפספס אבל לא סורק וכו'. והמאירי בביצה שם כתב, והלכה כר' אלעזר בן עזריה ואף הקירוד מותר, ומכל מקום צריך לקרד מעט מעט ולא שימשוך את המקרד לצד עצמו יותר מדאי שלא יבוא לידי תלישת שער. ויש להסתפק בדברי המאירי אם מה שכתב לקרד מעט מעט הוא דוקא במגדרת של ברזל, וצ"ע. ורבינו ירוחם מתיר לעשות כן אפילו במגדרת של ברזל, וצ"ע. ורבינו ירוחם בנתיב ד' חלק א' הביא דברי התוס' דדוקא בשל עץ מותר דאינו משיר שער, וכתב דיש מי שכתבו שאפילו בשלנו מותר אע"פ שמשיר שער, מאחר שאינו גנהה לא הוי פסיק רישיה, ולא דמי לסורק שערות שהוא נהנה, ע"כ.

ובשו"ת הריב"ש סימן שצ"ד כתב טעם למה לא אסרו קרוד הבהמה מפני השרת השער, שאין הקירוד והקרצוף כסריקת ראש האדם לפי ששערות הבהמה קצרים ואינן מתערבבין ומתקשרין זה בזה, ולזה אין ועקרין אלא אותן שנעקרו כבר שגם בהעברת היד על גבה יפלו כמה שערות

הסרת
איספלנית
במקום
שעור

הסרת
איספלנית
במקום
שעור

הסרת
במקום
שער

הסרת
במקום
מצוה

תורה המלאכות - חלק א'
דף ע"ב מלאכות

ברג"ל רמב"ם שמואל ז"ל

שומע בקול מורים, והגני מעתיק בזה סוף דברי מכתבו אלי בענין סריקה מיום א' חוקת חר"ע:

וַיִּי ובגוף הדבר שרולה כ"ח לתקוט עלמו שיש בזה איסור סקילה ח"ו, לא אדע על מה דהרי לנו רואים שהעולם נפרץ בזה הרבה ואפי' בנות החסידים סורקין שערותיהם בשבת צפרהסויא, ולנו שותים אח"כ את היין שנגעו אח"כ ודאי דיש לנו לחפש שלא יהי' עכ"פ איסור סקילה ואף דאין זה חירוף כלל כיון דמ"ט איסור מדרבנן אבל עכ"פ הוא זכות שלא ישתו יו"כ ח"ו, ואולי שכוונת כ"ח שעי"ז שישמעו שהוא אי' סקילה ותמירו בדבר, אבל בטח כ"ח יודע שבעוה"ר אין לנו שומע, כי הרבה מאיסורי שבת עושים במלאכת יודה וברירה וביטול בשבת והולכים בפרוע ראש בשוק ואי מה שעלתה בימינו, ובהתאסף ראשי הרבנים זה פעם וזתים אינם רוצים לעשות דבר ממשי בעד היהדות ההולכת ומתדלדלת יותר ויותר, ורובם חוששים רק להטבת מצב הגופני והחומרי, ה' ירחם. עכ"ל:

ב) בם"ט על קו' הגאה"ק מגור שליט"א במשנה יבמות לה: הכונס את יבמתו וגמלאה מעוברת אם הולד של קיימא יוליא והייבוס בקרבן, לשי' חוס' סנהדרין נט. דלהמית עוברין ליכא רק אי' דרבנן אמאי לא נעשה פעולה להמית העובר כדי שגללו מאיסור אשת אח, הא הוי כהדביק פת בתגור דהחירו לרדותה קודם שיבא לחיוב מטאת:

וַיִּי דהנה מג"א רנ"ד סק"ב מקשה למה ברדיית הפת לא העמידו דבריהם במקום כרת כמו בערל הזאה ואיזמל ותי' בנתיב חיים דרין כ' ברדיית הפת לא נאסרה משום שבות רק משום עובדא דחול מש"ה לא העמידו דבריהם וקילא יותר, וא"כ באיסור מיתת עוברין דהוי דרבנן שפיר העמידו דבריהם, ועוד נ' לפמ"ש בחי' רעק"א שם על קו' מג"א דרק בזהזאה העמידו דבריהם שלא לחלל שבת אף דבטל מפסת דהוי שני עיניו משא"כ ברדיית הפת ל"ש להעמיד דבריהם שלא לחלל שבת ברדיי' ועי"ז יהי' הלול שבת יותר גדול באפי' כיון דס"ס יבא לירי חלול שבת, טוב יותר לחלל בשבות מלחלל שבת במלאכה דאו' ובוה מיישב קו' פמ"ג בפתיחה לה' ק"ש ד"ה ואי קשיא עיי"ש:

והנה מ"ש על קו' פמ"ג. עי' פמ"ג א"ח רמ"ב א"ח סק"א דמקשה על ל"ז מובא במג"א שם דאם מיקרים שער הדגים נכון לתקן שלא יקנו דגים ומוחר לבטל עונג שבת, וראי' ממשנה כריתות ח. המעון הזה וכו' ולימד דהי' לידות ודאות מביאות קרבן אחד, ותמה דהתם עשו תקנה בשוא"ת שלא יבאו לקום ועשה ויאכלו בטומאה אבל איך עושים תקנה בשב ואל תעשה לבטל חודש א' עונג שבת מחשש פן יבטלו הרבה בשוא"ת, וק' לי הא הכא נמי בק"ש דכותה דכ' בן בתר"י ריש ברכות דפטרו חכמים לקרוא אחר חלות אש שבת, משום גזרה שיבטל בשוא"ת ויתרשל תמוד בק"ש, וכן מצינו במ"ק ח: ר' יתחק נפחא אמר דאין נושאים

בשערות מאן מפיס והלא אי אפשר ללמס אי נלדלו רובן או מחליה ואין איש בקי להבחין בהררים התלויים בשערה וגם ס"ס נפל פותח צבורא דהלא יש שערות קשורות ומסובכות זו בזו כמ"ש מר אחי בשם ריב"ש וכוונתו להסירם וזה ודאי אי' דאו', ואיני יודע איך אפשר להתעקש נגד החוש:

והנה מר דמה את דבר פלפול שבס' דברי ישכר על קו' ריב"ש על רש"י שכי משום פ"ר ובגזיר אמרו שנתכוון לנימין המדולדלות, ותי' מר אחי דבאמת החיוב משום פ"ר על השערות המחוברות, אך אלו לא יהיה כוונתו למלאכת התלישה כלל אפי' הוי פ"ר הי' הסורק פטור דהוי מתעסק וכנתכוון להגביה את התלוש והתך את המחובר אלא אם נתכוון לנימין אפי' נימא דהוי רק אי' דרבנן מ"מ כיון דס"ס עוסק במלאכת התלישה שוב אינו מתעסק וחיוב על תלושת שערות המחוברות לגמרי דהוי פ"ר והביא דוגמא משבועות ז': כפמון לוסהה חייב מטאת אף דוסתות דרבנן ול"ח אנוס:

והשיב עליו מר שאי נימא דהוי מתעסק במלאכת תלישה גמורה, אינו חייב אם מתכוון לתלישה נימין מדולדלות לאינה אלא דרבנן והוי מתעסק, והביא ראי' מירושלמי שבת ספי"א דמכוון לחצי שיעור הוי מתעסק לשיעור שלם, וגם אי מכוון לחמס בעריות והערה הוי מתעסק אלא בשעריות חייב שכן נהגה:

הנה לענין הדין אין חקירה זו מעלה או מורידה וקרוב שבדרי מר לודקיס בזה, ובכל זאת אומר מדוע לא הביא מר ראי' מרמב"ם פ"א משבת ה"ח נתכוון לאיסור קל ונעשה אי' חמור כגון שנתכוון לזרוק בכרמלית ועברה האבן לרה"ר פטור ורק הביא ראי' מירושלמי בח"ג, וע"כ משום דבכרמלית לא נעשה מהשבתו מש"ה הוי מתעסק משא"כ בנימין באמת חלש אוחס אלא שהוסיף שהלש גם השערות המחוברות ולכן הביא ראי' מח"ש שאף שאכל מה שחשב אלא כיון שהוסיף יותר ואכל שיעור שלם הוי מתעסק, אבל יש לדון דדוקא בח"ג הוי מתעסק משום דנתכוון רק לחצי המלאכה ולא לכולה אבל הכא בשערות י"ל דלא משמע לאכני חלוק בין שערות מדולדלות במקלה או ברובן והוי כנתכוון ללקוט תאנים אלו וליקט תאנים אחרות דכיון דהוי מין אחד אינו מתעסק, וגם י"ל דהא דמתעסק בשבת פטור משום מלאכת מחשבת כמ"ש כריתות יט: ותי' שבת עב: ד"ה נתכוון ועוד, ואני שעור לא הוי מלאכת מחשבת כמ"ש רשב"ם צ"ב נה: ד"ה במס' שבת וזה טעם בח"ג דהוי מתעסק, ואף דמצינו ציומא פ. דאפי' בח"ג לא מקרי שז מידעיתו ועי' הי' הרי"ם יו"ד טו, שאני התם דבעי' שידע שחייב מטאת, והדמיון שהביא מר מקריבת עריות להעראה דהוי מתעסק, לא דמי דהמה שני דברים שגויס ואינם מין אחד:

ובודאי שכוונת בעל חלקת יואב הייתה עובדה ללמד זכות על בנימי מפני שראה שאין

ו אסור לאדם להשיט במים דבר להוליכו מאצלו או להביאו אצלו ולכן קיסמים שעל פני המים אסור להפצילן לכאן ולכאן כדי לנקות המים שיהיו יפים: ז ספינה אם היא יושבת בקרקע הים ואינה שטה כלל מותר ליכנס בה ואם היא קשורה כמנהג הספינות העומדות בנמל אע"פ שהיא שטה על פני המים מותר ליכנס בה:

שמ כמה דינין מדברים האסורים בשבת כעין תולדות מאבות. ובו י"ד סעיפים:

א אסור ליטול שערו או צפרניו בין ביד בין בכלי בין לעצמו בין לאחרים וחייב על שתי

דעת תורה

ומש"ש עה"ג [בשם שו"ת צ"ח סי' קמ"ז שהתיר לישראל לקצול אלל השופט היכי דיש חשש הפסד ממונו וכו', וסו"ס הצ"ח דמ"מ לעצור על שבת צידים אין להקל וכמ"ש הטור דאין לעלטל מוקפה במקום הפסד, אבל היכי דאסור רק משום ודבר דבר אין לאסור כלל ע"ש. ובשם שו"ת בנין ליוון התדשות סי' ג' שכתב דמהאי טעמא אסר המג"א סי' שליט לבוא בספינה וכו' כג"ל, דזהו עושה מעשה צידים, אבל באומר לשופט והשופט עושה יש להקל ע"ש]. ועיי' שאילת יעצ"ן ה"א סי' קס"ז שקיים דברי מהר"ל ודחה השגת המג"א עליו. גם מ"ש המג"א לסי' תרי"ג סי' [דלעצור בספינה קטנה ציה"כ יש מי שאוסר אפי' לדבר מלוא], ויש בסק"ח הביא בשם טור וצ"ח, [יעו"ש בעור שכתב דאם התירו רחוקה, כ"ש דיש להתיר לעצור בספינה וכו', והצ"ח כתב דשאני רחוקה כיון דלא מכוי, משא"כ לעצור בספינה דאסור משום גזירה שמה יעשה חצית של שיעוין ע"ש], ומג"א חמה על הטור [דהא אפי' לשמור פירותיו מותר לעצור במים, ואפי"ה מוכח בגמ' דלעצור בספינה אסור וכו'], ועו"ש בשא"י"ע שהשיג ע"ז [וכתב דשאני התם דליכא אפי' ספק פסידא, משא"כ הכא דליכא הפסד מרובה שרי וכו' ע"ש]. ועשו"ת רעק"א סי' י"ג צדן אם מותר לעצור במעצרת שקורין פרח"ס בשבת כדי להתפלל בעשרה, [יעו"ש שהביא דברי המג"א הג"ל דאפי' לדבר מלוא אסור, וגם להשלים לעשרה פקפק וכתב דקשה להתיר וכו' יעו"ש בארוך עזן בהא דר"א שחרר עצדו וכו' ועוד ממכ"ק].

סימן ש"מ

7 סעיף א': אסור ליטול שערו או צפרניו וכו'. עיי' מג"א [בהקדמה לסק"ח שהביא מהע"ז יו"ד סי' קל"ח דאשה שאירע ליל עזילתה צליל שבת ושכחה ליטול הכפרים מע"ש, אסור לה לומר לעכו"ם להתכס, כיון דאפשר לנקרם היעצ צלל נעילה, ואמורה לעכו"ם שבת, ועוד דמ"מ מסוייטת לו צהטיות הודים וכו', ומחש"ך שם צנקה"כ הביא דמתיר, דמסוייט אין צו ממש ועוד דהוי מלאכה שאל"ג וכו'], ועמג"א

סעיף ו': אסור להפצילן לכאן ולכאן. עיי' ירושלמי פ"ה דצינא הלכה צי רח"מ ור"מ הוון יתרון, לחד צר נש פלל מיהא לכא ולכא ושתי, אר"מ הדא הוא דאר"י וכו', אסור לאדם להשיט דבר ולהוליכו מאלו, ח"ל הדא היא דתנין שובר אדם את החצית ליכל מנה גרוגרות ע"ש, ומבואר דלזוך שתי מותר גם צמח לעשות קן.

סעיף ז': ספינה וכו'. עמג"א סק"ג [ח"ל: אסור להערים לישן בספינה ויודע שבעכו"ם יולך אותה בשבת, ואפי' לח"ח, דאין צוה"ז ח"ח, (מ"מ) עכ"ל]. ועמג"א סי' שי"ד סקט"ז [צ"ח דשו"ע דחצית של יין שניקב ויולא היין אסור ליתן שם שום דבר אפי' אינו צר מירוח, ואפי' ליתן שם חתיכת שום וכו"ז דרך הערמה וכו' אסור, אבל ח"ח מותר לו להערים בכך, וכתב מג"א ח"ל: כ"ל דאף דהאודנא אין לנו ח"ח, וכמ"ש בסו"ס שליט, מ"מ צד"ז שרי, הוחיל והרמזים ס"ל דהערמה זו מותר גם לכל אדם וכו' ע"ש], וסי' תקמ"ז סק"ה [דאין לנו צוה"ז דין ח"ח, שהוא מי ששואלים אותו דבר הלכה בכל מקום ויודע להשיב ע"ש].

ועיי' במג"א מ"ש בשם ר"י הלוי, ומ"ש עליו [ח"ל: אחד הי"ל חוב גדול אלל עכו"ם ויודע שהוא חולה, אסור להשכיר לו ספינה קטנה ללכת אללו, דלא צרי היזקא וכו', (ר"י הלוי ל"ב ע"ש), ומשמע דאם צרי היזקא כגון מפני לסטים מותר לעצור בספינה, עסי' שלי"ד סט"ז, ולא נהירא, דאם התירו עלטול לא התירו ספינה, דהא אפי' לדבר מלוא אסור, עסי' תרי"ג סי' עכ"ל]. ועמג"א סי' רמ"ח סק"ט ג"כ צ"ח [ח"ל: ולגבות חוב מעכו"ם שהוא חולה כל עוד שאינו גוסס לא מיקרי פסידא ודחית, (מ"ל ור"י הלוי) עכ"ל]. וסי' רס"ה סק"ב [צדן נתינת כלי תחת הכר וכו', יעו"ש שכי' בענין חשש דליקה, דלא חשיב פסידא אלא צברי היזקא ע"ש]. ועיי' שעי"ת סי' ש"ז עמ"ש בשו"ע ס"ח, [ע"ש בשם שו"ת זרע אמת דמתיר לשלוח עכו"ם לילך לפני טרכאות להשתדל לגבות חוב מעכו"ם אם הוא הפסד מרובה, אף שצערבאות יכתבו ככתב שלהם, כיון שאם לא יעשה קן היום יפסיד].

ססי צדו מרג - מבר"מ - חלק

מזכר י"י. נכדו הרב"ה ר' שאול מרדכי גבון סקדון נ"ל

שערות ומלקט לבנות מתוך שחורות אפילו באחת חייב ודבר זה אפילו בחול אסור משום לא ילבש גבר שמלת אשה. הגכ וע"ל ס"ס ש"ג דין סריקה וחפיפה: ב אסור לחתוך יבלת

דעת תורה

עפמ"ג צמ"ז כאן [מ"ש צענון אבות מכלל דאיכא תולדות וכו', שהביא מה שפירש"י צפי משפטיה ע"פ והמית איש או אשה, לרבות נגיפה נשיכה וצעיטה, והקשה הרא"ם למ"ל ריבוי, הא תולדות הן, ותיי' המ"ז דכיון דכופר תחת מיתת ציד"ש הוא, אי"כ ה"ן עושין מן הדין אף צמיחה ציד"ש לא צק"ו ולא צמה מלינו, לכן לריך ריבוי וכו' ע"ש]. ועי' צ"ק כ"ז א. ויהא אדם חייב בכופר צק"ו וכו', ו[ומשני דכתיב עליו עליו ולא על האדם], ועתה"ש שם דף צ' ע"א [ד"ה ולא זה וזה וכו' מ"ש דמשמע ממתניתין דעושין מן הדין וכו']. ל

ומלקט לבנות וכו' דחייב. עתה"ש מכות דף כ' ע"ב ד"ה צמלקט וכו' צ"ס רש"ים דהיינו דוקא לר"י דס"ל מלאכה שאל"ג חייב. ועסי' רע"ח [דמוחר לבנות הכר צביל שינן החולה שיש בו סכנה, דקו"ל כר"ש דמלאכה שאל"ג פטור ע"ש]. ולי' כמ"ש המג"א כאן סק"א [דלמ"ד מלאכה שאל"ג פטור ל"ל דמיורי צה"ג שצריך להשער].

ע"פ ב': אסור לחתוך יבלת וכו'. עמ"ג סק"ג [שהביא מהרמב"ם פ"ט: הגוזז בין מן החי בין מן המת בין מן הבהמה וחייה אפי' מן השלח חייב, החולש כגף מן העוף חייב וכו']. ועמ"ג ס' תקצ"ו סק"א [שהביא מהר"ד דגוזזת שער צמת אינו מלאכה כלל, ושבי"ש הקשה עליו מהרמב"ם הכ"ל דהגוזז בין מן החי בין מן המת חייב, ותיי' המג"א דהרמב"ם מייירי בצריך להשער ע"ש]. ועי' סוסי' של"ו [וז"ל: לריך אדם ליזכר צמלצות שנטעה מעור צהמה שלא יתלוש שער ממנה, שיש בו חויב חטאת, דהבי איתא בירושלמי פי' כלל גדול החולש מצהמה מתה חייב, שתלשחה זו יהיה גזמה, ועוד יש ליזכר שלא יתלוש מן עור שלו צידו או צמקומות אחרים, דהוי כמחוצר לקרקע וכו' ע"כ]. ועי' צמ"ג ס' שט"ז סק"א [וז"ל: לא יקח אדם הכינים מעורות שועלים וכדומה, משום שהוא מנתקם מן הצמר, (ס"ה ס' רס"ה), ולי' דהוי פסיק ריש', עסי' ש"מ ס"ב עכ"ל]. וגשאלתי אם מותר לתלוש שיירי גוזזת מעוף המצושל, כיון דגם צמהה חייב. ועי' צ"ס ארחות חיים החדש [למחוחנו הרב"ג אצד"ק ספינקא ז"ל, שהביא משו"ת זית רענן ח"א ס' א' אות י"ב וז"ל: הן דבר מלוי ונוגע צ"ה מאבות מלאכות צשבת החמורה מאד מאד ושכית צשעתה, צצבר עוף מצושל שיעדנו עליו גוזזת קטנות, אסור לתלוש אותן והוא א"כ מלאכה, כדאיתא בצבורות דף כ"ה וכו', לכן צאחי כמזכיר צזה

ס' חס"ח סק"ג [צענון גילוח צע"פ אחר חלות, שהביא מהמט"מ דאפי' עיי נכרי אסור, וכחצ מג"א הכ"ל הטעם משום שנטה ראשו ומסייע קלת וכו' ע"ש]. ובחק יעקב [הביא דברי מג"א והשיג עליו דמה צכך שמוסייע, דהלל א"ס אפשר לו להסתפר צעלמו רשאי וכו', ומי"מ צזה שנטה ראשו ומסייע קלת, זה צודאי אינה מלאכה גמורה, ומסייע אין צו ממש ומותר אליצא דכו"ע עכ"ד יעו"ש]. ועמ"ש"ל ע"ג רס"י שכ"ח צהא דמסייע אין צו ממש [צדברי הט"ז שם צזה ועוד מכמ"ק]. ועי' צכפר תנא חוספאה על החוספתא פ"י דשבת שדחה דברי הט"ז וכו"ק ופסק להחמיר, אך צדרצנן מסייע אין צו ממש, כמ"ש הרדצ"ז ח"א ס' רמ"ג ע"ש, ולפ"ז למ"ד מלאכה שאל"ג פטור, יש מקום להקל עיי עכו"ם [דה"ל מסייע צדרצנן]. ועשו"ת יד אליהו ס' ל"ו שפקפק ג"כ צדברי נה"ך, וצפרע שה"י אפשר לעשות קודם שבת ווי"ע, ולכן פסק להחמיר.

וראיתי חשו צכח"י מהגאון צעל חו"ד דא"ס שכתב לצרוק שערב לכו"ע אסור גם עיי עכו"ם, דצזה איכא איסור תורה, דאפי' גוזז שער מתה חייב, ועיין מג"א סוסי' ש"ג [סקכ"צ שהביא מרש"י שבת דף פ"א סו"ע צ דסריקה צמסרק הוי פסיק ריש' וכו' ע"ש], עכ"ד חשו"י. ועמ"ש ע"ג שם שיש לפקפק צדבריו [מכמ"ק וצדברי הריב"ש וכו', ושלפ"ז איסור סריקה צשבת הוי רק איסור דרצנן ע"ש].

ועשו"ת ח"ס ח"ה ס' ע"א צדין תיקון לפורן למוהל צשבת, [והביא מס' יד דוד שכתב דאסור מן התורה, ותלוי אי תיקון גמור הוא דאורייתא או לא, והח"ס כתב דהוי צונה כלי גמור וחייב חטאת משום מכה צפטיש וכו', ולא דמי לנטילת צפרנים לאשה הצריכה עזילה וכו' ע"ש]. ועשו"ת עטרת חכמים צסופו לחיו"ד ס' כ"ו צזה, [שכתב ג"כ דתיקון הצפרנים למוהל לצורך מילה לפרוע צו הוי מלאכה שצריכה לגופה, ולא דמי לנטילת צפרנים לאשה הצריכה עזילה שאינו לצורך יפוי הגוף אלא שלא יחוך האזכה שתחתיו הוי מלאכה שאל"ג, ועוד כתב דקילוף צמדה לצפורן המוהל לצורך הפריעה איכא גם משום מנתך וכו', יעו"ש עוד צזה צדברי הריב"ש צענון מלאכה גוזז וכו' צצורך].

ומ"ש המג"א דגם לנקר הצפרנים ל"ע א"ס יש להתיר עי' סד"ע וי"ד ס' קצ"ע סק"ל"ע דהיינו דוקא צכל הצפרנים, דקשה לנקרם היטב, משח"כ צלפורן אי יש להקל ע"ש.

וגראה דקושיא חזא מתורגמ כחידך - דלתייזז זה להשיב פלמו קשיא ליי - למה גזרו כאלו עמי ממלודא - ועיין אמר מפני שמקרב כימי - כיון שמעמיד המים להדיא תחת ועד האש - ולכך גזרו - משאכי כמלודא - ואיכ מתיס גם כידון שלנו - שאין האש נפין לא גזרו - וערי - ובלאיש נראה דאין למוות גזירות הכויל להדי - ואין לך אלא מה שגזרו ואסרו הם - כפרט בכלי השעות - הא אמרינן כסי רביב וסי עליה דאין לגזור - משום השמעת קול - משום דרדך הוא לתקן מעיט - הים לעיניי זס - וגם שיש לומר מקלת עטם שכתב מעלתו כי - דבלאיש כוונתו לאסור להעמיד כלי שעות המשמיעין קול כגליי זוקא - וכאליה סי עליה קייל דכתיב שעות מידע ידעינן דמתקין מעיט עייס - ולתמארי דווקא ככלי - הדרך ליתן מיס אחי - ואלו העפעמים והתשעות - אין טייכס כידון שלנו - ולכך נראה לי דשרי לתקן עייס - שכתבת יכפר האש מעלתו :

איברא דפריין יש לעיין - אם רשאיין ליהנות מהאור סוה כשבת ויוסי - לפי מיש הרלכיד רפיד מדיע - ככולא חש אסור כהנאה - ועיין סם בלתימי - וכמתהסיק רייס תקיב - מיהו ככר הכריה המגייא תקיב אסיקת דלפילו חם מוקלה או נולד אסור כהנאה - מימי כהנה דמתיילא שרי - ואיכ היכ הוי הגאה דמתיילא - ושרי - אפילו למאן דחוקר נולד כשבת - כן נראה לפעמיד - ולגוף הסייתר הסכיט גם הכר הגאון מוהרר יוסף שאלו כי כליד דקיק לעמבור עייא עמדי - דברי רבך הוויס :

הקי משה שיק מנרעוואוס :

תשובה קניה

והחיים והגלוס וכינו לאהובי תלמידי הכמור וכו' כשיח מוה' זלמן שפיטור כי :

מכתבך הניעני ועיד כדית אשר באת לשאול בדון סריקה כשבת - אי שרי עיי גוי - ודין זה מהחלק לדי פרטים אי איסור סריקה מאי הוא - אי הוא איסור דלורייתא - או דרבנן - וכבי - אי המניה פלמו לסקוק - אי אמרינן ביי מסייע לית ביי ממש - או יחם ביי ממש - והוי כאלו פשאו כעלמו - והבי דין סיק רישא - גבי אמריה לנו - אי שרי - והיד שנות דשבות אי שרי במקום מלוא - ועל כל אלה פתחת פתח לנספך :

והגראה לסי עידי בדון בראשון - אי סריקה מלאכה דלורייתא וכי סה כוס פליגו רשמיים וגם האחרונים - ככיואל בוקבידיד כסי קלימ ספי כי כעווי סיק כיא וכנסיכ סם פליגו - אי חש שכתה ליטול לפריי קודם השבת - להקוין לא לחמל לגוי ליטול - ולהשיך ככסיי לא מנשיי ליטול ביד - כוודאי מותרת לומר - אלא אפילו בכלי מותר לס לומר לגוי - דהוי שבות דשבות - דלקיחה הלפרייסי - הוי מלאכה שאליי - ופטור לדעת הרב סוסקיס - והכתיב הכריע לאסור כעווי - מנה דברי הריב"ש סי שליד - שכי דגביה חייב - אפילו אינו לריך לגיזה - והמגייא רייס שימ - מעיקרה הביא גם הוא דברי הריב"ש ואיסיס הסכיט לכסוף להחיד כהשיך - והמתהסיק כי דהמגייא שווי נעשיי הדננה - ממשקרא - ולפעמיד אין כאלו מורה - וכוונתו להחיר - אפילו לסכרת הריב"ש - ונקידיס דהנס הסודי טרהס כסי קלימ סם - הסכיט סם השיך - ודחה דברי החכיל - וכי להוכיח שכתום והרמב"ם והרלויס ורביי פליגו עליי עייס - ולכאורה יש להוכיח עוד - דהרש"א והרמב"ם פליגו עליי דריב"ש - ממה שהקשה הרש"א והרמב"ם כשבת דך קיה סיב - דלמה לא אמרינן גבי יטול לפריי כעטרו - דהייב נמי משום עוקר דבר מעידולו - ואי סיל כריב"ש לא קשה - כמיס המרייע אלגוי כככרות דך כיה - וכיכ המנן חכמה - דלהריב"ש דווקא גווי חייב - אפילו חיל לגיזה - משאכי משום עוקר דבר מעידולו - דהייב משום קולר - כפיין שלמדך למה שמוקר - ומגיל להוכיח - דלא שייך ככתייה עוקר דבר מעידולו - אלא וודאי פליגו עליי דריב"ש :

אמנם כעת מלאתי ורלתי ברמב"ם כשבת דך קיו עייא - כשמתקין דמקלקל סהלריך - וכי גם כן כהריב"ש - ולא מעטמי - אלא דכאן וכל כיואל כזה - מקיי לריך לגוי - שסוה לריך לגויסי של מלאכה - שהמלאכה הוא הניעילה - וזה הוא לריך - מה לי - אם לריך לנודך כגווי - או לנודך כגווי לתקן ולימות פלמו עייס - ואיכ לדידי איש - כין אם מחייב משום עוקר - וכן אם מחייב משום גווי - כיון שזהו נוסל כרי לתקן - או לימות גוסי - הוי לריכ לגויסי - וזה נראה דעת הסוסיס כסי שימ - וכסי שיהי דעתמו דריב"ס - דכנוטל שפרו ואסרינו - או שור שפיר חייב - אם טעולן ככלי - והנסקיכ דחק סוכא - ולהלכ מכוול עקר דעתה כסרמב"ם - ואיסי הוכחה הרש"א והרמב"ם - (ומה שסקשה עוד מהרי"ם אלגוי - דמגיל להוכיח דשם דך ליד סיב אינו כנוטל לפריי ועטרו - משום עוקר דבר מעידולו - נראה שפוס - דכוונתו עפי מוא שרשיי סם - דיי אפילו ככלי נמי סטור וכי - דקאמר דהויא דלרנכן אפילו ככלי סטור -

משום דלא קריי גיזה אלא כומר עייס - ואיכ אי סיב - דהייב משום עוקר - מאי סיב - ותו נראה אי חייב משום עוקר - והא חייב אפילו כשמות ממלודא פי האו - דמנה חתם דהייב כי שערות - והמהרי"ם סם כי דאם החיוב הוא משום עוקר - דהוא מולדות קולר כעיינן כמו כקולר - שיעורו גרונרות עייס - והכריי מתווכין לפעמיד - דדווקא כקולר לאכילה - שיעורו כככרונרות - אבל כקולר לנודך דבר אחר - שיעורו כמתס - וכדליתא שבת דך קיי פיא - כחולש אם לאולכין וכי וחס לימות כייס וכי - ואיכ רליות הרמב"ם - וכויה - אמנם הרלויס כככרות דך כיה דפליג עליי - וסוכר דהייב כחולש ככתייה - משום עוקר דבר מעידולו - נראה דיייל דעלויי האסרייסי והשערות חייס ויוקיס - כאשר נראה כמות עשבים דפטור כריב"ס - כמו שכי המגייא כסי פליי סקייד - אבל כחולש מעיקרו איכא (למיר דהייב) :

ועביי לפי האמור - לדעת רוב הפוסקים - כנוטל לפריי ועטרו וכיואל חייב מהיית - משום גווי - אפילו אינו לריך לנס - וכריב"ש - ולא מעטמי - אמנם כרי שלא יסחרו דברי הרמב"ם סם מיש כככרות דך כיה - דכחולש כרי לשחוט כרי חיל - הוילי ואינו לריך לה - עייכ דהחס שאלי - כיון דהתלישה הוא רק כדי שיהי רלוי לשחוט ולא לנודך גיזה - ולא לימות לכך חייב חיל - ואיכ הסיד אם חולש כרי לטול - וכפרט שפיר אם הי רואה לערות עוכא לנכך - לא הי לריך לגווי - לדעת רוב הפוסקים - הוי כנוטילת הפרייסי - אינו לריכ לגויסי - וכיואל כיה כי סיסי - ואיכ אפילו להריב"ס והרמב"ם וסייעתו הוי כנוטילת עיי גוי לנודך עיכיל - שבות דשבות - ואיכ כוויס דברי המגייא - ואין לריך לומר דמור מדכריי - אלא דהרבה רואה להחיר - אפילו להריב"ש - וכי כנוטילת לפריי - לנודך עיכיל - אמנם כידון שלנו - לפיין סריקה כיון דהוא לריך לחלישה לתקן שפרו - איכ לפי דעת הפוסקים היל - דהיינו הריב"ש והרמב"ם - הוי איסור דלורייתא - ולא מלינו מהן דפליג - כיא חוסי (ומיש דלוייל דלפילו להריב"ס הוי רק דרבנן - דהוי מלושה כלאחר די - וגם לא מסכתר - דריב"ש סם מכוול כדריא דהוי מלאכה דלורייתא - ונס מסכרה - כיון דהשתא קיימיני - דכל הסוקר דרכו להשיך ימיין המדולולין - וסריקה הוא דרך דרכן של בני חס - ואיכ דהרבה - כהק ספרות וכו הוא דרך חלישתן - ולאחר יד חסיב דבר דאין דרך חלישתו כן - וכפרטי כככרות דך כיה - ומה שכתבת רלוי מדברי השפתיים ככסיי משכת - שכי כחולש כככררת של כסמה הוי כלאחר יד - שפוט שיש לחלק בין סוקר כחלס - שאמרו כל הסוקר - להשיך ימיין המדולולין הוא כמיון וזה דרכו - משאכי מגרר אלא כהמה - אמנם מכל מקום יש לדון - לא מכתיי לפי מיש מרן הגאון זליי כהתייס סי קיימ - דמפרך ימיין המדולולין שנתקרו קות ממקום חיבורן - ייל דהוי רק מורכב - עיין ברמב"ם כסיי כשבת דך ליד סיב - אלא אפילו לפי הרלה לפעמיד דאין כוונת דלרול שנתקרו קות ממקום חיבורן - אלא למעלה מדולוליי ומטורכין - מכל מקום נראה - דליכיל - דלא דמי לנוטל שפרו לימות - דהגיזה הוא מיסא - וזה רלונו משאכי כאלו כסוקר דשיקר כוונתו הוא לימות עיי פירוד השעות וסידורן - וכי אם חלדלו שפרותי - איכ כי אם עיי חלישה - מימ אין לו לודך כתיישה אלא כהפירוד והסידור ועל יי מקרה - כל לו התלישה לודך להפירוד - איכיל דגם הרמב"ם מורה - דלא הוי לודך גוסי - ופוד יש כסרה לומר - דלפילו להרמב"ם דסוכר משאליי חייב ככל כסריקה פטור - דיש למוות זה - למיש כסיי כסיי מתי שבת דין יי כסופו - כסם ספר הכתיס - דסיון דאין כוונתו למלאכה - רק להליל מן הסיוק - לא חסיב מלאכה - והכר זה מלאכות - כיון שדבר זה כעכריה כח הגחם או המורסקא - והוא אינו פושט אלא לסקק - גם להרמב"ם פטור - וכזה יש ליכ קושיא חליד כסי שימ סקייד על הסיי - שחי על הרמב"ם - דטובר כמתן יכלת משום מלאכה שאליי - והאיך חמה הא להרמב"ם - מלאכה שאליי חייב - ולהכיל ייל - שכוונתו עיד סכרת סי הכתיס היל - אמנם דריב"ס מכוול דסריקה - הוי מלאכה דלורייתא - וחטיי דיייל מסכרה - דהכח שאלי - משחר טעול שפרו - חן כלככב כקירל לסכרה -

ועתה נבוא לפרט כפי - אם יש לאסור משום מסייע - והנס כזה מל גו הטוין והשיך כיד סי קליה היל - והכריי כסי סיב היל - הכריע גם כזה - ככעווי דכמסייע הוי כי איסור או מהיית - או לכל הפחות מורכב - ועיקר מתקנות חליה - כהא דלמרייין כמכות דך כיה עייב - דכמסייע הניקוף חייב מלקות - מוא הוכיח סקווי דכמסייע יש בו ממש - והסיך כנוקוסיכ כי דהקסם שאלי וכוודוי גם הכוס' כשבת סי המגייע דך ליי כדיה לריי וכי - שסקמו מביא - ולא מהך דמכות - דלא שייך חיבולס - ועייכ דסיל דכמכות שאלי - דגיי קלה - ורתיי כוויי מהרורתי חלויסי סי עיי - כבליון סם - רלוי לומר לדעי הכמ סיב עיי - דסוכר דהיכיל דלא מסייע - אין היקף עובר סיל ככעווי עייס - אמנם לפי דבריי - משמע דסוכר דחיוב הניקוף

ק כהרי"ם
יס דסיל
אכל חק
וי כעוסי
כ דווקא
אינו מתי
הנסי

כשבת
וקו וסוסו
כי כמלודא
כלי שעות
להכעיר
דיי וסקל
משום
מפסי
זורה - זמן
לאחר און
שחיסה
ל כוויי
והמאורי
ס משום
או חייב
עית עשי

גבי משך
יס בעין
כח דלוי
נתן כיון
רי חיל
חייב הוי
ת - לפי
אפילו חס
הוי אלא
ת - אבל
כשפיקא
ת דך יי
אך פוק
א משמע
כי כן -
זאת הבר
ס כשבת
אין - ולכך
אין עושה
וגיה סם
ה הולכו
ריי גרס
יד קיי
או גרס
כן - או
יכ כידון
יי כי של
ן - גרע
הו כידון
רסיי -
ין :

ין מימ
אליי
המיס
וגרס
דכסי
אין כפי
וכן
לפי תי
ה שפלו
זר עיי
ס מיש
קר חקר
וי :

הניקוף הוא - דחשיבתי לי ע"י סיוע שלו - כאלו הוא ניקוף - ועיני כספר סדר למשנה דלא משמע כן עיינש שהארץ - ולפעמי' נראה - דהכי' הכריח כן סברתו - מנח דשפתי לי' לך אמרינן כבוד דף ק"ו ע"כ - דהיכא דהמוקף לא עבר - רשאי להקוף את הקטן - ואמאי הא בכל ליסורין שכתובה אסור לקטן למספי לי' ליסור בדי' מהי' - ומי' כאל דשרי - אלא ודאי - אם אינו מסיי' לא קעביד הניקוף ליסורא - ואפילו מנפטי' וממטי' השער - מי' זה לא קפטי' לי' כידים - וקטן אובל כבלות - אין אלו מניין להפריש :

איברא דלפני' - לכאורה קשיא על החוסי' שם - ובשבושות דף ג' דיה ועל הוקן וכו' - דהקשו לרי' אמאי אמרינן מראשו למיר ומאורי' - עשה דוחה לית אמאי יקוף קטן וכו' - ולפי היר' לא הקשו כלום - דהיכא דהניקוף גדול קעביד הקטן המוקף - ונהי' דהוא נלוו כד דעת - אסור לי' למספי לי' בדי' - אמנם גרלה דלרי' דלא בי' דדרש מלא מקופי' - להקיש מוקף לניקוף - ואם הניקוף אינו עובר - המוקף אפילו ליסורא דריבין לי' - איכ' כשמה ליסור זה מכל ליסורין - דהיכא דהניקוף קטן לית בי' ליסורא כלל - וממילא לא חשיב לי' למספי' ובספר קשיא לכו' - אמנם לרי' דלא דרש להקיש מוקף לניקוף - ואי' דיתו כנו כל ליסורין - ואכתי קשיא לרי' - אך שרי' לי' לנשמו להקישו - כא' קפלו לי' ליסורא - אלא ודאי כהכי' וזכו פלוג' פלוג' - ריה סובר דאם אינו ממיי'בת לחך - וליה מלווה להפריש - ורב דרז' בי' אמר - "הקבר מוכה לכי' - דאסור דגם האם חיבת לחך - ודעתה אלוהה מיעור - משגי' על המני' ריש סימן שמי' - עיין במחשבים שם - וזכו מיעוד מלי' דקשיא להו להמפורשים - כיון דשרי הקפה זו - למה קולל רי' בי' למונה - ולהכיל איש - מי' זהו דוחק - דלא ראי' אם אינה ממיי'בת - מי' הי' לו לרי' למכס : אמנם דלמאי קשיא' לי' בהשו' - ובהו אשכ' לחק - מכל מקום עמדה לרי' בי' - שכני ריה סיוע עיי' כהדי' המוקף - עיין בחוסי' פור דף ק"ו ע"כ דיה ודיר' וכו' - ולי' דלפני' משום דשיי' כהדי' - וכפי' החוסי' שם דיה ורי' בי' - וכו' דלפי' דסיל' דגם אשה הוא ככלל ליסור מוקף - מיהו קשיא לי' פיר' כרי' עמדה קשיא' החוסי' בשבושות דף ג' ע"כ - דיה ועל הוקן וכו' - חדא למ' אמרינן רשאו למאורע - דעשה דלית' לא ישיע' כהדי' ולא יעבור הניקוף והמוקף ועל ליהוה קטן - או אשכ' לרי' בי' כיון דהניקוף עסור - היכא דלא מסי' אי' קטן - ובהו אשכ' לחק - מכל מקום עמדה קשיא' להו קשיא' החוספת האחרונה - דלמה מוקף כבוד דף ק"ו ע"כ כשהו' וקטן - עכ"פ אמאי לא מוקף לה עליו מסייעו כהדי' - וקטן אקוף להו אפי' - עכ"פ הדיין למעיקרא - דכפולוגת' זו עליו כהוסקיס וגם השטמיק כבי' דף ק"ו ע"כ - ובהו אשכ' לחק - ומראה דבדול' כי' מודים - דמסייע לית בי' חוב - וניקוף אפי' - ובשבת אפילו שיש משאו ספורין - ואמרינן כבי' דף ג' ע"כ - אי' הבי' העלים - ואי' שבת הקדירה וכו' האחרון ח"כ - אלא דמכ' הרי מותר שבת - נבי' ליקוף - מוכה דמסייע משא' לית בי' ולא תשיבין לי' כאלו אינו - ואם כבי' אמרינן - דלית בי' ממש - ואי' דאין כל המסייעים שזים ומאן מסי' - ואי' קשה להחיר - נעילת האפריס על ידי גוי - ללא מלתי' דהחירו שבת דשבות - אלא בלית בי' שום מעשה עיי' ישראל - אלא אם י' בו שום מעשה - מני' להחיר :

דאיכא דהגוי עושה מלאכה ארעתי' דנפשי' - מותר לישראל ליהנות ממנה - היכא דאיכא רוב ישראל - כי' שם - כיון דהמלאכה נעשית מאל' לנור' ישראל שרי - אמנם כל זה צריך והנעמי' - אבל צריך שכלו - לפי ד' ח' צרי' שם - לא מהי' זה - דהנה כחמת עיני הספיר אינו שוין - דיש דהמלאכה הנעשית ע"י ספיר הוא מלאכה אחרת - כגון גורד וכו' אמנם כאן הפיר הוא המסייע למלאכה שהוא עושה - וכיון שדעתו למוקף - ואי' למוקף - ואי' יציר שפר - אי' ע"כ שלא מלואו - ודעתו ומחשבתו הוא מכיון להסיר ימין המדולדלין - וזהו כוונת הריב' כרי' סימן ע"ד לישב הסתירה - דרש"י פ"י מטעם ספיר - ובש"ס אמר להסיר ימין המדולדלין הוא מכיון : ותי' כתי' השפי' - עיי' שהוא ספיר הוא מכיון לעשות כן - ועי' כתי' כיון שהוא רוב למוקף - ונלשון הריב' יש עיי' - וכי' שם כרי' ע"כ - ולי' פל' כרחק - ואי' כיון שהוא מכיון להסיר - אי' כאן אסור דהוי' מתכוין לעשות כשבי' ישראל - ואסור משום שלמו' של ישראל - ואי' אין להחמיר מטעם זה - ואין סילוק אם נהגה ממנו בשבת או לא - כל שהגבר עושה בשביל ישראל - דישאל רובא לירך למחות לו - כמבואר כפי' ריב' עיי' כי' ששאר לרמו' לו - או לנרו' לו ע"ש - אפילו אינו נהנה ממנו - וזה פשוט :

ועתה ככר הפרט הריב' - דשבות דשבות במקום מזה - הש"ס כפי' עיי' שם - הי' בי' דיעות כה' - ולקטן סי' תקפ"ו הכריע להחיר - אמנם לפימני' המני' כפי' עיי' סיקוף - דשבות דמלאכה שא"ל - מחיר - אי' י"ל דכבי' אפילו במקום מזה אסור - ואי' קשיא מני' להשיך וסייעתו להחיר - נעילת אפריס לנור' מזה - מטעם שבות דשבות במקום מזה - דלמא' משא"ל אפי' - ולי' דלפני' מזה לא גזרו - דלמאי ימוש משום דלמא' יזכ' לעשות אפילו כיהא לירך לנור' - מה בכך - דאיכא ככלל העיטור וכו' להחיר - ואינהו מיכל' אכלו - ולירך מחסם נמי לא חסם בתמי' אמרו כבי' - וכיוצא' כה' איתא כפי' רס"א - או משום דנעילת אפריס נבי' מזה - סתמא לעולם הוא שלא לנור' גוסו - ולכך לא גזרו :

ועתה מחור לירדן שלפנינו - כיון שברדתי - דמטעם ספיר כשל גוי עיי' גוי' אי' אשכ' להחיר - ואי' לא תשאר לן להחיר פ"י גוי' - אלא מכה שבות דשבות במקום מזה - ואם נחיר פל' זה - אלו לריבין למינקט קולי' קולי' כהדי' - דחשיב נעילת שער בני' בריקס מלאכה שא"ל - וגם דמסייע אין בו ממש - וגם שבות דשבות במקום מזה שרי' - וגם דנחשכ' כה"צ למא' - ופי' דודאי אין להבי' ראי' - ממי' הרי' כדורית להחיר לעשות מחילה בשבת - שלא לזכ' לירי' ליסור טעונו' עיי' - דחשם על הכלל כולו מתקיים - אבל כאן כל אחד ימוש לעמו - ובדול' לתחילה לירך למוקף מפי' - ועל זה אין כאן מזה - כי' אם - אם שכה - או להפסיק מפי' ולא סריק - והיא מוטערת לירך ק' - מאן דמקיל' לה יש לו על מלי' למוקף בני' דסת' מהי' והסור כפי' עיי' בהרמב"ם - דמלמעב' גי' מותר שבות - דשבות - דהיינו עיי' גוי' - ואי' אינו מחיר - ולא אוסר - וזכו חסי' ואחמוס כבכרה - אוסר נפשו ודעות :

הק' משה שיק מברעאנוע :

תשובה קנ"ט

יתענג על רוב שלום - החורגי האברך המופלג - בתורה הארץ כשית מתי' אהרן שמואל אשכ' ריי יושב בשבת תחממוי' בקיץ יקלסכ'ר' ישי' :

מכתבו קבלתי - ועל דבריו אשר נח לשאלו כמה פריס הנני להשיב בקרה - מה שהקשה על דברי' המוס' שבת דף ק"א דיה שם - שכי' דכל הק' קושיות בינמות המיל' בקטן שהי' לחיור - והקשה משלתו ממני' - אי' קאי' על קושי' מקטן שכל' לשבות - דלמורי' לו אל תכסה - כוונת קושיות המוס' דמוקף בהני' לחיור - אי' הוי' להקשות משבת שם - דלרי' גי' קושיו' זו - ובעני' כוונת סמוס' על אי' קושיות - דהיינו הק' קושיות דפריך מקרא - דלהוציר גדולים על קטנים - וקשיא' הא עיי' לא מלי' לשני' דמירי' כהני' לחיור - דהא הני' לחיור הוא רק מדרבנן עכ"ל בקיור - והנהו בודאי הא לריבין לחבן הוא רק מדרבנן - כמבואר בביר' דף כ"א - אמנם הרי מוקף מזה ריש סברא יתר להוציר גדולים על הקטנים - נקטן שהוא כן דעת קת' - מקטן שאינו כן דעת - ואי' אם יש לן קרא' להוציר גדולים על הקטנים - מסתבר לומר דנקטן כן דעת - הוא דגלי' קרא' :

ועפי' המשך דברי' החוסי' כך הם - דמעיקרא' כי' דנקטן שהני' לחיור לבי' מלוים להפרישו' מחד מנות חיוך - והיי' מדרבנן - מכל מקום עיי' מוכה - דכר' פדה דלחיר לידבר' סיל' ועליות' סיי' בקטנים שלא היעו לחיור - וממילא עיי' שוב קשיא' לכו' מאי פריך בינמות - וכוונת' על הק' קושיות מקרא' - דלחוציר הגדולי' על הקטנים - ימא' דקרא' ירי' - כהני' לחיור - ולא משום מנות חיוך :

חיוך - אלה דודאי הקרא' ע"כ כלא' כג' לאוקמא' קרא' מדנקט' סתמ' דמירי' למספ' אפילו כקטן ע' חיוך - מי' אבל דבר וז"ל מלי' קאמר כג' עליה - ופר' דרשב"א - וז' מניין להפרי' קרא' דזה הדי

ואשר שא' כשו' מהי' - האיל' שבת - ובכ"י החוסי' נשבת - הו' מקלקל' - ולי' מוחל' - דברי' מטעם דלחיר - ולכרי' אסור - מהי' - כפי' ד פורשי' - יאל' מירי' אבנמ' ולא מו' והנראה - ד

אי' שחמ' כוו' לענין הכערה - ששיע' דמירי' לא' מלהכה לה - כרי' יהודא' - דשו' חוסי' - דשו' אכל' אם ימא' יהא' מוכה דלג' אפי' - שוב' ס' לדמות על כבי' דף י"ב חשי' דלחור' לענין מקלקל' אסור מיי' לא' במלכ' ביי' - דלזנו' לא' אבנמ' זה' ל' מני' כמובל' כי' - או' מקלקל' - ואי' לחלק בין מו' שבת אונס' - ובעני' כוונת' הנוכחי' מהדרי' כשגוג' אמרינן ע"י דיה דהשת' וכו' ולי' חייב' קט' אלו כתי' קט' הכי' ביאר לן - אשר אחת מה

ומה שהקטן קורין כממתן לטכרי' - סם - כמני' - ד

לא בספר פתח הדביר [סי' שכ"ו עיין שם בסוף אות י']. חוץ מבספר גנת ורדים [קונטרס גן המלך סי' ס"א] שזכר הטעם הנ"ל.

והנה בחיי מרן הגר"מ פיינשטיין שלחתי אליו אחד מן החבורה לשאול ממנו למה התיר באבקה על הפנים הא כתוב מפורש ברמב"ם דאף בלא מתקיים כלל אסור מדרבנן. ותשובתו היתה: הא למה הדבר דומה לאם תשים אבקה על השולחן הא ודאי דלא הוי צובע, דעל ידי רוח מעט הכל יורד, ולא שייך צובע בכה"ג, ע"כ דבריו. [ועי' אגרות משה או"ח ח"ה סי' כ"ז].

אמנם הרבר ידוע אצל כל הנשים שאבקה זו והדומה לה בכל מיני צבעונים שמניחים על הפנים שהם מתדבקים היטב על הפנים, ולעולם לא ירדו במעט רוח, ולא בהרבה רוח.

וכ"ש אלה שהוסיפו על דבריו וחדשו להתיר בעוד כל מיני צבעונים, ומדמים אותם לצבע שאינו של קיימא כל זה עורבא פרה, וכבר נאמר על זה עמי בעצו ישאל ומקלו יגיד לו [פסחים דף נ"ב ע"ב].

ואף שכל הענין בעצמו קשה, שנצטרך לומר שמרן לא ידע המציאות באבקה אם מתקיים או לאו, מ"מ ניחא לן למימר כמו שכתוב בגמ' חולין [דף נ"ז ע"א] מדברי רבי ניכר וכו'.

סכום:

אסור מדרבנן לאשה לתת אבקה פודרה על פניה בשבת, הגם שאינו מתקיים לזמן מרובה.

סימן קל"ז

הכותב על בשרו בשבת

שו"ע או"ח סי' ש"ג סעי' כ"ה.

כתב המחבר ז"ל: אסור לאשה שתעביר סרק על פניה משום צובע, ומטעם זה אסורה לכחול בשבת, ע"כ. מבואר שאיסור כוחלת הוא משום צובע.

והנה ברמב"ם [פרק י"א הל' ט"ז] כתב: הכותב על בשרו חייב מפני שהוא עור, אע"פ שחמימות בשרו מעברת הכתב לאחר זמן הרי זה דומה לכתב שנמחק, ע"כ. ויש לשאול מה נשתנה צובע בבשר מכותב, ולמה בצובע אינו חייב אלא

מדרבנן, וכדאיחא במג"א כאן ס"ק י"ט וז"ל: משום צובע וכו', ומ"מ אינו אלא מדרבנן. וכן מפורש במשנה [בשבת דף צ"ד ע"ב] שכתבה: הכוחלת והפוקסת רבי אליעזר מחייב והכמים אוסרים משום שבות, ע"כ. ובעינן מאי טעמא דרבנן ובמאי פליגי.

ועוד יקשה יותר דהרמב"ם בעצמו [פרק כ"ג הל' י"ב] כתב: דכוחלת אסור מדרבנן משום כותב, ע"כ. ואם מדמהו לכותב א"כ עוד יותר תמוה למה אינו אלא מדרבנן. ובפרק כ"ב הל' כ"ג כתב הרמב"ם במעברת סרק על פניה שאסור מדרבנן משום צובע. וצריך עיון מה בין כוחלת דודאי ג"כ כוונתה לצביעה למעברת סרק, שזה אסור משום כותב וזה משום צובע.

(ומה שכתב רש"י [בשבת דף צ"ד ע"ב] דכוחלת הוי משום כותב שמוליכה מכחול סביב העין כאדם המוליך מכחול סביב האות, ע"כ. האי סביב האות יש להבין מה פירושו, והיכי דמי אי כותב עיקר האות במכחול למה אמר סביב האות, ואם לאו אלא שהאות כתובה כבר מקודם, א"כ מכחול זה מה הוא עושה).

ועיין במרכבת המשנה פרק כ"ג הי"ב שרמזו לעיין בשלטי הגבורים [סוף פ"י דשבת, דף ט"ו ע"א מדפה"ר אות ד'] שהקשה מהגמ' שאמרה [בדף צ"ד סע"ב] וכי דרך כתיבה בכך, והסיקה שחייב משום צובע, והביאו שם בלחם משנה. ועוד משמע מדבריו שם [של המרכבת המשנה] דכוחלת אין בו משום צובע דאין כוונתה לצביעה. ואיני מבין דבריו, דהא כל כוחלת לצביעה מכוונת אם לא באופן שכל המעשה לצורך רפואה, ואין זה סתם כוחלת. ועוד מדוע לא חלקו בזה בגמ' ובפוסקים, אתמהה.

ומצאתי במנחת חינוך [מצוה ל"ב מוסף השבת אות ט"ו] במלאכת צובע [ס"ק ג', כנדרמ"ח עמ' קס"ז] שעמד בדין זה דכוחלת, וכן העיר שם לעיין בחיי אדם [הלכות שבת כלל כ"ד בנשמת אדם ס"ק א'] אבל עם כל זה לא מצאנו יישוב לזה.

סימן קל"ז

סרוק בשבת

שו"ע או"ח סי' ש"ג סעיף כ"ז.

הנה נשאלתי הרבה פעמים אודות סרוק הראש בשבת ופסקתי להיתר. ואמרתי להעלות על הכתב טעמי ונימוקי, שלא יתא נראה כחולק על השו"ע ח"ו.

בר"ג ר' יצחק זקאני. ט"א

חלק א

לסרוק. אולם זה באופן שבכל פעם שמעביר המסרק על ראשו נתלשים ממנו שערות, אבל אם לא נתלש בכל פעם אע"פ שאחרי כמה פעמים ימצא במסרק איזה שערות שנתלשו, [אף שדרכו היא להעביר המסרק על ראשו כמה פעמים], מ"מ עדיין אין זה נקרא פסיק רישיה, כי כל העברת מסרק על ראשו חשוב מעשה לבד, ובכל מעשה לבד אינו פסיק רישיה, וזה פשוט (עיין כתובות דף ו' ע"ב).

וגם לענ"ד דאף אם היה בזמנינו בזה ודאי פסיק רישיה, אינו אלא איסור דרבנן בסירוק, דהא לא הוי גוזז אלא כלאחר יד. ואף דהריב"ש סבר דהוי מדאורייתא, זה דווקא לדידהו שכל הכוונה של הסורק היה כדי להשיר נימין המדולדלין ואז היה דרכם לעשות זאת במסרק ולכך לא הוי כלאחר יד, אולם עתה שאין הכוונה בסרוק אלא כדי להחליק השערות ולישבם ואין ברצונו לעוקרם בוודאי דמותר, ע"כ.

סוף דבר הכל נשמע, בסרוק של היום שאין כוונתו לעקור השערות, ולא ניחא ליה בהכי, וגם הוי מקלקל, וכלאחר יד, יש להתיר בשופי לסרק את השערות בשבת. וכבר כתב הדגול מרבבה בסי' ש"מ להיתר בכגון זה.

סיכום:

המסתרק, אף אם נושרים שערות בסירוקו ע"י המסרק, כיון דלא ניחא ליה בנשירת השערות, וברצונו ודאי שישארו שערותיו על ראשו כידוע היום, הוי מלאכה כלאחר יד ומקלקל ואינו מכויז ומותר. **ל**

סימן קל"ח

משדכין על התינוק ליארם

שו"ע אור"ח סי' ש"ו סעי' ו'.

כתב המחבר וז"ל: חפצי שמים מותר לדבר בהם וכו', ולשדך התינוק ליארם וכו', ע"כ.

והנה בשבת דף י"ב סעי' אמרינן: וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבן שמעון בן גמליאל אין משדכין את התינוקות לארס ולא את התינוק ללמדו ספר וללמדו אומנות, ואין מנחמין אבלים ואין מבקרין חולין בשבת דברי בית שמאי, ובית הלל מתירין. ופירש"י בטעם בית שמאי שאין משדכין, משום ממצוא הפצץ. ובטעם בית הלל, כתב: דקא סברי הפצץ ולא חפצי שמים.

ולכאורה צ"ע בדברי ב"ש מאי טעמייהו, דהא מקרא מפורש כבית הלל, וכמו שמפורש לקמן [דף ק"ג

כתב בשו"ע שם וז"ל: אסור לסרוק במסרק בשבת ואפילו אותו שעושים משער חזיר, שא"א שלא יעקרו שערות, ע"כ. ועתה ניחוי אנן אם נעקרו השערות מה מלאכה היא זו.

והנה מקור הלכה זו היא מן הבי"י [סי' ש"ג סעי' כ"ז בנדמ"ח עמ' ר"ע], וז"ל: אבל לסרוק במסרק לכו"ע אסור, וכדתנן בפרק שלשה מינים [נויר דף מ"ב ע"א], נויר חופף ומפספס אבל לא סרוק וכו', משום דכל הסורק להשיר נימין המדולדלין מתכוין, ובשבת [דף פ"א סע"ב] מייתי הא מתניתין לגבי שבת וכו' עיי"ש.

ועיקר סמיכתו לבסוף היא על דברי הריב"ש [סי' שצ"ד]. וכבר האריך בענין מלאכה זו בכאור הלכה סימן ש"מ בתחילתו [בד"ה ותייב], והביא דברי הראשונים, ומירי מחלוקת לא יצאנו אי הוי מלאכה דאורייתא בגוזז שערותיו ואינו צריך להם או לאו.

והנה הריב"ש בנה את עיקר יסוד האיסור על ההנחה המוקדמת, דאיתא בגמ' [נויר דף מ"ב ע"א] דכל הסורק להשיר נימין הוא מתכוין, ולפי דבריו אף למ"ד מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור, בסורק חייב, כי כך היתה מלאכת המשכן בעורות התחשים עיי"ש. [וראה באגלי טל מלאכת גוזז אות י"ד שאמר שאין כאן איסור דאורייתא, רק בשערות קשורות שמתכוין להשירן].

אבל לפי הנראה לדידן היום כל הכוונה של סרוק השער אינו כדי להשיר נימין, ואדרבא לא ניחא להו בהכי, ואין שיהיה ודאי שאינם מתכוונים לזה. ופסיק רישיה ודאי לא הוי, דרבים הם המסתורקים כדי ליישב שערותם בטוב, ואינם תולשים שערות⁶⁴.

ואם ימצא מי שיסרוק שערותיו והוא פסיק רישיה אצלו שיתלשו שערות, וגם ניחא ליה בהכי, בוודאי אסור לו

64. וז"ל הבי"י שם, ושמעתי שיש מהנדוין בדבר לומר לדברי האוסרים, דלא מודה ר"ש בפסיק רישיה אלא בדניחא ליה, אבל היכא דלא ניחא ליה לא מודה, ומותר לסרק, דהא לא ניחא ליה בתלישת שערות. ויש לדחות דבריהם, דכיון שהוא רוצה להשוות שערו שיהא חלק ויפה, וא"א להשוותו אלא א"כ ישיר קצת שערות, הוי פסיק רישיה דניחא ליה.

וא"כ י"ל דהיום שאין המסתורקים מנסים בסרוקם במסרק להשיר איזה שערות מדולדלין כדי להשוות את השער, אלא רק מהפכים השיער הנה והנה, וכידוע מהמציאאות שבה אין חולק, א"כ חזר היתר זה למעשה.

אלא שאף היתר זה שלא מודה ר"ש בפסיק רישיה שלא ניח"ל, הלא הוא מחלוקת הערוך ודעימיה עם התוס' ודעימיה, וכמובא לקמן בסי' ש"כ סעיף י"ח בב"י [בנדמ"ח עמ' תל"ח והלאה], ולהלכה מחמירים דלא כערוך הפסיק רישיה דלא ניח"ל מיהא אסור מדרבנן. מ"מ כאן באופן שאינו פסיק רישיה ודאי אין לאסור, דלא ניח"ל בתלישת שערות וכנ"ל.

סי' א' מצואר להדיא דהוי קידושין ודאי צכה"ג, עיי"ש
 שהביא רחיה מש"מ סוטה הנ"ל דמקנין ע"י שחוף אע"ג
 דכתיב ושכב איש אומה, אלמא דחשיב בכלל איש אפילו
 היכא דכתיב שכבה צהדי איש, מכל סכן גבי קידושין
 דלא כתיב רק כי יקח איש עיי"ש, ושפיר הוי קדושי ודאי
 וליכא למיחוש מטעם זה.

אך עלה ברעיוני לכאורה לחוש לשיטת הסוברים דגם
 אשה מצויה על מ"ע דלשבת ירה [גיטין מ"א ע"ב]
 כמצואר צבית שמואל אהע"ז [פי' א"ן אוח ז', ולפי מה
 דמצואר בש"ס כ"ב דף קי"ט [ע"ג] דפריך שם צמ ארבעים
 שוב אינה יולדת, ופירש הרשב"ם שם [ד"ה שוב] והן נמי
 לא היה להן להתעכב עד ארבעים מאחר שלא ילדו עוד
 עיי"ש, וא"כ מוכח דמוזב גס על הנשים שיראו שילדו,
 וא"כ הכ"י איך אשה מותרת ליטא איש כזה שיש לחוש
 שלא יוליד ולא תקיים מ"ע דלשבת.

שוב מלמחי צבור"מ מהרי"א הלוי [מ"א] סי' פ"ה שהשואל
 נסתפק צוה שיהיה אבי הבת מחויב לבטל השידוך,
 והוא השיב דצמיה שהיא דרה עם בעלה דרך נשואין מקיימת
 מ"ע דלשבת, [ועיין צירושלמי דיבמות פ"ח ה"ב, מובא
 בתוס' [וינמות] פ' הערל דף ע"ה [ע"א ד"ה שאין] אין צרתי
 דאת שרייה ליה אלמא הוי ידעת דלא מוליד והוא רבי ועירא
 מקלס לה דו משים מילתא על צררא, ובפני משה שם].
 ואמנם מה שהביא רחיה מהמצואר באהע"ז [פי' ה' סי"ב
 ובג"ש ס"ק י"ד] דמותרת לשמות כוס של עיקרין אפילו בליח
 לה נער, ז"ע שלא הביא משו"מ חתם סופר [באהע"ז ה"א]
 סי' כ' שהעלה בצמח דהיכא שלא היה לה שום ולד אינה
 רשאי לשמות במקום דליכא נער, אולם יתר הראיות טובים
 הם. מלבד זה סריס חמה יש לו רפואה כמצואר דיבמות
 דף ע"ט [ע"ג] ותשיב ראוי להקמת שם, ועל כן הדבר
 צרור שאינו מחויב אבי הבת עפי"ד תורחיהו הקדושה לבטל
 השידוך כנ"ל.

סימן עח

ב"ה יום ב' דחנוכה תרצ"ו לפ"ק טשעבין

שלום להבהור החרין חוטר מגזע חרשישים כמר
 אשר באב"ד נ"י ממקילנין

ע"ד דבר שאלתו צנחור אחד ירא חלקים שנלקח לעבודת
 הצבא, וזהיר גס שם צכ"פ להעביר שער זקנו ע"י
 סם מצלי לעבור אלמא דלא תקיפו וגו', אולם פעם אחת
 צש"ק ניתן לו משרי הצבא שיכינו עמנם לקבל פני ארון
 גדול וכל אחד יסיר שערו ויגלה ויבצם את עצמו, והנה

לגלח ע"י אחר וע"י סם אי אפשר, כי המגלה דשם אינו
 מגלח רק ע"י מער, ועל כן נפשו צשאלמו איזה דרך יבחר,
 אם להעביר בעצמו שער זקנו ע"י סם מצלי לעבור אלמא
 דלא תקיפו אף דיעבור אחילול שבת, או מוטב יומר שיגלה
 את עצמו ע"י נכרי צמער, ואע"ג שיעבור אלמא דלא תקיפו
 אחד המקיף ואחד הניקף [מכות כ' ע"ב], מ"מ יגלל מאיכור
 דאורייתא דחילול ש"ק דהא אמירה לעכו"ם הוא רק שבות,
 ואי משום דמסייע הא כבר נודע דצרי הנקודות הכסף
 ציו"ד סי' קל"ח [על ט"ו ס"ק כ"א] מובא צמג"א סי' ש"מ
 [כ"ה הסימן] דלענין שבת קי"ל מסייע אין צו ממש, עיי"ש
 סברתו הנעימה, [ובצמח כבר קדמו הרשב"א ז"ל במכות
 כ' ע"ב ד"ה אמר ליה וד"ה במסייע] צוה].

→ הנה הדבר פשוט כאשר הרגשם בעצמך דיותר נכון שיגלח
 בעצמו ע"י סם להגלל מלאו דלא תקיפו, ואי משום
 איכור שבת זה אינו, כיון שמגלח צסם בידו ליכא איכור
 חילול שבת מן המורה, כמצואר בש"ס שבת דף ז"ד [ע"ג]
 דלרבנן דר"א הנוטל צפרניו או שערו ציד ליכא רק איכור
 שבות, וכן קי"ל צש"ע אר"ח סי' ש"מ [פ"א], ומה דמצואר
 שם דאיכור ליטול שערו צין ציד בין צכלי, היינו צכלי איכא
 חיוב מטאת וציד ליכא רק איכור שבות, משא"כ אם יגלח
 ע"י נכרי א"כ יעבור ה' לאוין [מכות כ' ע"א במשנה] משום
 איכור גלות, וגם איכור שבות דאמירה לעכו"ם, וא"כ
 הדבר פשוט דלמחי איכור תורה דלא תקיפו ודחי איכור
 דנוטל שערו ציד דליכא רק איכור שבות, כמצואר בש"ס
 שבת דף קנ"ד [ע"ב עיי"ש צרש"י ד"ה והא איכא] סבר מבטל
 כלי מהיכנו דרבנן, נער בעלי חיים דאורייתא, ואחי איכור
 דאורייתא ודחי דרבנן עיי"ש.

הוספה מתוך מכתב כח"י

→ [ע"י] צהגות הר צבי על העור יו"ד סי' קפ"א וצשו"מ
 מנחת יצחק ח"א סי' ס"ג וס"ד וצשו"מ חלקת יעקב
 ח"ב סי' ז"ד שכתבו דיש לחלק צין נוטל צידו למעביר
 צסם, אולם הרב הגאון רי"ג קופערשטוק נ"י העיר מדברי
 המור וקציעה צסי' ש"מ שמצואר שה"ה צסם והאריך צוה
 [ע"כ הוספת].

L

אז"ל ז"ע לכאורה לפי מה דמצואר צשבת דף ק"ז [ע"ג]
 דהוסיף ידו למעי צהמה ולדלל עובר צצמעה חייב
 דהוי כמו חלש כשוחא מהזמני והיגי דמחייב משום עוקר
 דבר מגידולו, א"כ מצואר דעוקר דבר מגידולו צבעלי חיים
 הוא חולדה דקוצר כמו חולש כשוחא, וא"כ בגוזה דאיכא
 איכור דעוקר דבר מגידולו כמצואר בש"ס צצמרות דף
 כ"ה [ע"א] עיי"ש, ממילא צכל גוזה איכא מלבד האיכור
 גזיזה גס איכור קצירה, וכן ראינו צמנחת חינוך [מנחה ל"ג]
 צקונטרס מוסך השבת אוח ז"צ שהעלה לפשיטות דלעת
 הר"ם [רמב"ם פ"ח מהל' שבת ה"ז עיי"ש צמ"מ] דצע"מ חשבו
 גידולי קרקע כל גוזה חייב שחיים משום גוזה ומשום קולר,

בר"ה ל' צוק חזיה וו"צ צצמ"א צצ
 בוצאג חמישי
 מנון צוק חמישי

מגדולי אהרן אליהן חיי
 פרשניק ראזמיה

וא"כ
 איסור
 דהא
 וברש
 דרך
 צכלי
 אוד
 שם
 צריטי
 אולם
 כ"כ
 לגופ
 לצורן
 הצרי
 לענין
 דפטו
 לפי
 חוק
 חייב
 דזה
 ד"ה
 שאינו
 עפ"י
 לצולי
 דהיא
 צגליו
 לפמ"ו
 דמבו
 הקרי
 גוזה
 לענין
 אינו
 צנוטו
 דלעמי

עוד

מורה
 צריכה
 מטאת
 צצרי
 צמשש
 לצבר

קאי בלי שום מעשה כלל, ומה שאנו דנין על גרמא הוא רק לענין חיוב מלקות, כלומר ל"ת זו שעבר אם מעשה הגרמא משוי לה לעבירה במעשה או לא, לזה שפיר אומר הרמב"ם דלוקה דהרי הל"ת בודאי עבר הוא בעצמו, אלא דיש לדון אם זה ל"ת שאין בו מעשה, ע"ז אומר הרמב"ם דכיון דהעבירה נעשית ע"י איזה מעשה שהוא כבר יצא מגדר לאו שאין בו מעשה דאם עבר לאו ע"י איזה מעשה שהוא אפילו רק גורם להעבירה שום אינו בכלל לאו שאין בו מעשה ולוקה, דוגמא לדבר בניקף דאינו לוקה משום דהוי לשאב"מ מ"ש אם מסייע שהושיט לו השער לוקה אף דבעצם עבירת הלאו הרי לא עשה כלום אלא דמ"מ היה איזה מעשה כל דהו כגורם לעבירה זה יוצא מהמסגרת של לאו שאין בו מעשה ולוקה ודברי הרמב"ם ברורים בע"ה. דמה שאנו אומרים דגרמא פוטר היינו בעבירה שבלי מעשה לא עבר עבירה כלל, אבל בכה"ג דהעבירה עבר גם בלי מעשה לשווי' לאו שיש בו מעשה גם ע"י גרמא מעשה הוא לעשותו כעובר במעשה, דכל שאנו דנין לחייבו מלקות והעבירה בודאי עבר גם גרמא למעשה תחשב. ׀ ובאותו ענין אמרתי לדון בעובדא באחד שהי' אנוס להעביר שער הזקן בשבת אלא שהיה לפניו שתי דרכים או להבעיר בסם ע"י עצמו או שיגלה בתער ע"י נכרי והשאלה היתה איזה דרך שיבור לו אדם זה כדי לעבור על הקל הקל תחלה, והנה גברא רבה אמר מילתא דיותר נכון שיגלה בעצמו ע"י סם להנצל מלאו דפאת זקנם לא יגלחו זאת אומרת דמכיון שמעביר השער ע"י סם בידו ליכא חילול שבת מה"ת כמבואר בשבת צ"ד דלרבנן דר"א הנוטל צפרניו או שערו ביד ליכא רק איסור שבות וכן קיי"ל בש"ע (או"ח סי' ש"מ) אבל אם יגלה בתער ע"י הנכרי הרי עובר בתמשה לאוין, וא"כ הדבר פשוט דאתי איסור דלא יגלחו ולא תשחית ודחי איסור דנוטל שערו ביד דליכא רק איסור שבות, וכההיא דשבת קכ"ו סבר מבטל כלי מהיכנו דרבנן וצער' בע"ה דאורייתא ואתי איסור דאורייתא ודחי דרבנן ע"כ. ולי נראה דיש לדון בה טובא וראשית אומר דמה דמדמי לה לההיא דרבנן דר"א דס"ל דהנוטל שערו ביד ליכא רק איסור שבות לא קרב זא"ז

מניח שאור ממניח סם וניקבו, וכן קשה קושית השאלית יעב"ץ על הרמב"ם שאומר דהמחמץ בפסח לוקה משום דהוי לאו שיש בו מעשה, והקשה הא דגרמא הוא. הן אמנם דמצד הסברא הי' מקום לדון דהנחת שאור לא גרמא היא שהרי במעשה ההנחה מתחיל להחמץ ומעשיו גרמו להחמץ ומה לי מעשה רבוי או מעשה זוטא, אבל בדברי רש"י קדושין משמע דזהו כאלו נעשה ממילא ולא בידים הוא ובכך קשה ההיא דר' אמי במנחות דמהייב להמניח שאור ע"ג עיסה של מנחה והחמיצה דלוקה אע"פ שלא עשה כלום.

הנה אמרתי בזה דהרי אזהרת מחמץ במנחה נאמרה בלשון נפעל לא תעשה חמץ, לא תאפה חמץ חלקם, הכל בלשון נפעל על כל מעשי המנחה מלישה עד אפי'. והנה בלשון נפעל יש לדון דגם גרמא נכללת בלשון זו וכענין שכ' רש"י בפ' בא (י"ב, ט"ז) כל מלאכה לא יעשה בהם הוסיף רש"י על פסוק זה אפילו ע"י אחרים ומשום דלשון נפעל כולל עשי' שלא בידים ממש ובכך יש מקום לדון דגבי מנחה גלי קרא ואזהר ע"ל כל פעולה המביאה לגרום חימוץ ונמצא דכל מעשה הגורם לחימוץ הוא בכלל עצם האזהרה ועבירת הלאו דלא תעשה חמץ ושפיר מתחייב גם במחמץ ע"י גרמא.

ומעתה פש גבן קושית השאלית יעב"ץ בדברי הרמב"ם פ"א מה' חמץ דבמחמץ עיסה לוקה משום בל יראה, והשאלית יעב"ץ מוקים זה במחמץ בידיו ממש, אבל סתימת לשון הר"מ לא משמע כן, ולכן הי' נ"ס דקושיא מעיקרא דיתא דניחוי אגן בעיקר ל"ת דבעל יראה היא לשאב"מ וכך נאמר ההלכה דכל בר ישראל מזהר שלא יהי' לו חמץ ואם יש לו חמץ אף בכה"ג דלא עשה שום מעשה כלל הרי הוא בכל רגע עובר בל"ת דבל יראה. והנה כל ענין גרמא שאנו דנין לפוטרו בעבירת ל"ת ל"ש אלא בר"ת שנאמרה על איזה מעשה כענין דאמרינן שבת (ק"כ ע"ב) דלא תעשה מלאכה עשייה הוא דאיסור אבל גרמא שרי מה"ת דהלאו נאמר ע"ל עבירה במעשה ובלי מעשה אין עבירה בעבירה כזו שייך לדון דאם עבר ע"י גרמא לא זו היא המעשה שהזהירנו תורה, משא"כ בל"ת דבל יראה שאין מקום לדון בגרמא אם עובר בל"ת דהא פשיטא דהאי גברא באזהרת ל"ת

מכאן על רציעה. דמשמע ע"י סם אליעזר שדי חמד יין גרמא י"י גרמא

דנזיר י מיטוטא זה ומה"ס קרא הו"א יציעה אי ונת ורצע מין מצוה גן, וסוגיא י"א למעט ה ותפ"ל ז"כ רש"י למעוטי ונת יוצאין ותו תורה כל שאינו והו דין מא לשאר סם במצות סם גם ע"י וטעם הוא אלו נעשה ינן למעט בא למעט אדם והוי סם רציעה וט' ומשום ש קאי על מא חשיב

ו שהערתי העבד ע"י שה מאליו שאור ע"ג גרינן דהוי גצה ומ"ש

׀

הספר 0370

גא גא

עבר כן חוברת ה

הג"ה י' צ"כ. ס"א פראנק זצ"ל

